



T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISI VE GÜVENLİK İKLİMİ ÖLÇÜMÜ:
İNEGÖL BÖLGESİ MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ**

HAZIRLAYAN

MURAT KAHVECİ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. YILDIZ ÇABUK

BARTIN-2019



T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISI VE GÜVENLİK İKLİMİ ÖLÇÜMÜ:
İNEGÖL BÖLGESİ MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Murat KAHVECİ

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman	: Doç. Dr. Yıldız ÇABUK	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Prof. Dr. Selman KARAYILMAZLAR	- Bartın Üniversitesi
Üye	: Doç. Dr. Ramazan AKSOY	- Bülent Ecevit Üniversitesi

BARTIN-2019

KABUL VE ONAY

Murat KAHVECİ tarafından hazırlanan “İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISI VE GÜVENLİK İKLİMİ ÖLÇÜMÜ: İNEGÖL BÖLGESİ MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ” başlıklı bu çalışma, 01.08.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yıldız ÇABUK (Danışman)

Üye : Prof. Dr. Selman KARAYILMAZLAR

Üye : Doç. Dr. Ramazan AKSOY

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. H. Selma ÇELİKAYAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Yıldız ÇABUK danışmanlığında hazırlamış olduğum “İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISI VE GÜVENLİK İKLİMİ ÖLÇÜMÜ: İNEGÖL BÖLGESİ MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

01.08.2019

Murat KAHVECİ

ÖNSÖZ

“İş Sağlığı ve Güvenliği Algısı ve Güvenlik İklimi Ölçümü: İnegöl Bölgesi Mobilya Sektörü Çalışanları Örneği” isimli bu çalışma, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Öncelikle, tez danışmanlığımı üstlenerek araştırma konusunun seçimi ve yürütülmesi sırasında değerli bilimsel önerilerinden yararlandığım Sayın Hocam Doç. Dr. Yıldız ÇABUK’a içtenlikle teşekkür ederim.

Tez araştırmasının her aşamasında bana destek olan ve hataların düzeltilmesinde katkıları bulunan Sayın Hocalarım Prof. Dr. Ahmet Ferda ÇAKMAK ve Doç. Dr. Ramazan AKSOY’a şükranlarımı sunarım.

Tezin yazılması ve kontrolünde yardımlarını benden esirgemeyen Arş. Gör. İsmail ÖZLÜSOYLU’ya ve hayatta her zaman yanımda olan canım aileme teşekkür ederim.

Murat KAHVECİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ALGISI VE GÜVENLİK İKLİMİ ÖLÇÜMÜ: İNEGÖL BÖLGESİ MOBİLYA SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ

Murat KAHVECİ

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yıldız ÇABUK

Bartın- 2019, sayfa: 79

Bu çalışmada, İnegöl bölgesindeki mobilya fabrikalarında çalışanların iş sağlığı ve güvenliği algıları ile güvenlik iklimi ölçümü yapılmıştır. Bu amaçla, İnegöl bölgesindeki mobilya fabrikalarında çalışanlara anket uygulanarak elde edilen veriler SPSS paket programında analiz edilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Genel değerlendirmeye göre en yüksek değer elde edilen boyut “İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu” olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre işletmelerde çalışanların güvenliğe önem verdiği, riski kabul etmediği ve önceliği iş güvenliğine verdiği söylenebilir. İşyerlerinde yönetimin güvenlik algısı ve iş güvenliğine verdiği önem arttıkça çalışanların güvenlik bağlılığı artmakta ve güvenlik algısı yüksek olan çalışanlarında iş kazası geçirme olasılığının daha az olduğu söylenebilir. Çalışmanın içerisinde tespit edilen bu ve benzer önemli durumların iş hayatında uygulanması ile birçok olası iş kazasının engellenmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı; iş güvenliği; güvenlik iklimi; İnegöl mobilya

Bilim Kodu: 502.08.02

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

PERCEPTION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AND MEASUREMENT OF SAFETY CLIMATE: INEGOL REGION CASE OF FURNITURE INDUSTRY EMPLOYEES

Murat KAHVECİ

**Bartın University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Forest Industry Engineering**

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Yıldız ÇABUK

Bartın-2019, pp: 79

In this study, occupational health and safety perceptions and safety climate of employees working in furniture factories in İnegöl region were measured. For this purpose, the data obtained from employees in furniture factories in İnegöl region were analyzed by using SPSS package program and the results were interpreted. According to the results obtained, it was seen that the highest value obtained was ve “Workers safety priority and risk insecurity” according to this result. it can be said that the employees in the enterprises give importance to safety, do not accept the risk and give priority to work security. As the importance of safety and security in the workplace, the employees increase the security commitment and the employees with high security perceptions are less likely to have an occupational accident. With the implementation of such important situations in business life, it is possible to prevent many possible work accidents.

Keywords: Occupational health; occupational safety; security climate; Inegol furniture

Science Code: 502.08.02

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL VE ONAY	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR	xiii
BÖLÜM 1 GİRİŞ	1
1.1 Genel Bilgiler.....	1
1.2 Literatür Özeti	2
1.3 İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımı	3
1.4.1 Çalışanların Korunması.....	4
1.4.2 Üretim Güvenliğinin Sağlanması	4
1.4.3 İşletme Güvenliğinin Sağlanması.....	4
1.5 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi	4
1.6 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi	6
1.6.1 İşçi Açısından Önemi	6
1.6.2 İşveren Açısından Önemi	7
1.6.3 Ekonomik Açıdan Önemi.....	9
1.6.4 İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Önemi	10
1.7 İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Temel Riskler	10
1.7.1 İş Kazası	11
1.7.2 Meslek Hastalığı.....	13
1.8 Güvenlik İklimi	15
1.9 Güvenlik Kültürü	16
1.10 İş kazalarını Önleme Prensipleri.....	18
1.11 İş Kazalarını Önlemede Güvenlik Kültürü	20

BÖLÜM 2 MOBİLYA ENDÜSTRİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ.....	22
2.1 Mobilya Endüstrisi.....	22
2.3 Mobilya Sektöründeki Başlıca Tehlike ve Risk Etmenleri.....	24
BÖLÜM 3 MATERYAL VE YÖNTEM	29
3.1 Materyal	29
3.2 Yöntem.....	29
3.2.1 Güvenlik İklimi Ölçeğinin Boyutlarının Hesaplanması.....	32
BÖLÜM 4 BULGULAR VE TARTIŞMA	34
4.1 Anket Sorularının Analiz Sonuçları.....	34
4.2 Sonuçların Boyutlara Göre Genel Değerlendirilmesi	63
4.3 Yaş Dağılımına Göre Boyutların Değerlendirilmesi	64
4.4 Cinsiyete Göre Boyutların Değerlendirilmesi	65
4.5 İş Kazası Geçirme Durumuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi.....	66
4.6 Öğrenim Durumuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi	67
4.7 İdari Pozisyonuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi	68
BÖLÜM 5 SONUÇLAR VE ÖNERİLER	70
5.1 Sonuçlar	70
5.2 Öneriler	74
KAYNAKLAR.....	76
ÖZGEÇMİŞ.....	79

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
1.1: İş kazaları ve meslek hastalıkları nedenli ölüm sayıları.....	7
1.2: Buzdağı modeli	9
1.3: Türkiye’de yıllara göre gerçekleşen iş kazası sayıları	12
1.4: İş kazalarının sınıflandırılması	13
1.5: Yıllara göre meslek hastalığına yakalanan çalışanların sayısı	14
1.6: Meslek hastalıklarının sınıflandırılması	15
4.1: Boyutlara Göre Sonuçların Genel Değerlendirilmesi	63
4.2: Yaş dağılımına göre boyutların değerlendirilmesi	64
4.3: Cinsiyete göre boyutların değerlendirilmesi	65
4.4: İş Kazası Geçirme Durumuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi	66
4.5: Ankete Katılanların Öğrenim Durumuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi.....	67
4.6: Ankete Katılanların İdari Pozisyonuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi	68

TABLolar DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
2.1: Mobilyaların sınıflandırılması.....	23
2.2: Mobilya Sektöründeki Başlıca Tehlike ve Risk Grupları	26
3.1: Boyutlara göre anket formülasyon tablosu.....	31
3.2: Ölçek puanlama tablosu	32
4.1: Yaş Dağılımı	35
4.2: Cinsiyet	35
4.3: Medeni Durum	36
4.4: Eğitim Durumu.....	36
4.5: İdari (yönetimle ilgili) Pozisyonu	37
4.6: İş Kazası geçirdiniz mi?	37
4.7: İdare, iş programı yoğun olsa bile çalışanları burada güvenlik kurallarıyla uyum içerisinde çalışmaya teşvik eder.....	38
4.8: İdare herkesin güvenlikle ilgili gerekli bilgileri almasını sağlar.....	38
4.9: İdare, güvenlikle ilgili bir kurala uyulmadığında umursamayıp görmezden gelir.....	39
4.10: İdare, üretimden önce güvenliğe önem verir.....	39
4.11: İdare çalışanların iş programı yoğun olduğunda riskler alabileceklerini kabul eder.....	40
4.12: Çalışanlar, idarecinin güvenliği sağlamadaki yeterliliğine güven duyuyoruz	40
4.13: İdare, denetimler sırasında ortaya çıkan güvenlik problemlerinin hemen düzeltileceğini garanti altına alır	41
4.14: Bir risk oluştuğunda, idare bunu eyleme geçmemekle birlikte dikkate almaz	41
4.15: İdare, güvenliği tam anlamıyla sağlamaya yönelik yetkinlikten yoksundur.....	42
4.16: İdare, anlamlı olan ve gerçekten işe yarayan güvenlik programları düzenlemek için çaba gösterir	42
4.17: İdare, her bireyin diğer bireylerin güvenliğini etkileyebileceğinden emindir ve bunun farkındadır	43
4.18: İdare, burada çalışanları güvenliklerini etkileyecek kararlara katılım göstermeleri için teşvik eder	43
4.19: İdare, asla çalışanlarının tekliflerini güvenliği dikkate almadan değerlendirmez.....	44
4.20: İdare, iş alanındaki herkesin güvenlik ve riskle ilgili konularda yüksek yeterliğe sahip olması için çaba gösterir.	44

TABLOLAR DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil	Sayfa
No	No
4.21: İdare, güvenlikle ilgili karar almadan önce çalışanların fikirlerini asla sormaz	45
4.22: İdare, güvenlikle ilgili kararlara çalışanları dahil eder.....	45
4.23: İdare, kaza araştırmalarında doğru bilgileri toplar	46
4.24: İdareden yaptırım (olumsuz sonuçlar) korkusu burada çalışanların kıl payı kazaları bildirmesi konusunda cesaretini kırar.....	46
4.25: İdare, kaza ile alakası olan kişileri dikkatlice dinler	47
4.26: İdare, bir kaza meydana geldiğinde suçlu kişileri değil, nedenlerini araştırır.....	47
4.27: İdare, her zaman kazalar ile ilgili çalışanları suçlar	48
4.28: İdarenin, kaza ile alakası olan kişilere eşit muamelede bulunur	48
4.29: Çalışanlar olarak yüksek seviyede güvenliği sağlayabilmek için birlikte sıkı çalışıyoruz	49
4.30: Çalışanlar olarak iş ortamının her zaman düzenli olmasını garanti altına almak için ortak sorumluluk alıyoruz	49
4.31: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz	50
4.32: Çalışanlar olarak ortaya çıkan donatım risklerinden (hatalarından) sakınıyoruz.....	50
4.33: Çalışanlar olarak birbirimize güvenli çalışma konusunda yardımcı oluyoruz.....	51
4.34: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenliği için sorumluluk almıyoruz.....	51
4.35: Çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.....	52
4.36: Çalışanlar olarak küçük kazaları günlük iş hayatımızın bir parçası olarak görüyoruz	52
4.37: Çalışanlar olarak, tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.....	53
4.38: Çalışanlar olarak işi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz.....	53
4.39: Çalışanlar olarak iş programı yoğun olsa bile asla risk almayı kabul etmiyoruz.....	54
4.40: Çalışanlar olarak, işimizin korkaklara uygun olmadığını düşünüyoruz.....	54
4.41: Çalışanlar olarak işte risk almayı kabul ediyoruz	55
4.42: Çalışanlar olarak bir güvenlik sorunu oluştuğunda bu soruna çözüm bulmaya çalışıyoruz	55
4.43: Çalışanlar olarak birlikte çalışırken kendimizi güvende hissediyoruz.....	56
4.44: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenliğini sağlamaya yönelik yeterliliğe güveniyoruz.....	56

TABLOLAR DİZİNİ (devam ediyor)

Şekil No	Sayfa No
4.45: Çalışanlar olarak kazaları önleme konusunda edindiğimiz tecrübelerden ders alıyoruz.....	57
4.46: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenlik ile ilgili görüş ve önerilerini ciddiye alıyoruz.....	57
4.47: Çalışanlar olarak, güvenlik ile ilgili nadiren konuşuyoruz	58
4.48: Çalışanlar olarak, bu tür konular (güvenlik ile ilgili) gündeme geldiğinde güvenlik konularını tartışırız.....	58
4.49: Çalışanlar olarak, güvenlik konusunda özgürce ve açık olarak konuşabiliriz	59
4.50: Çalışanlar olarak, iyi bir güvenlik temsilcisinin kazaları önlemede önemli bir rol üstlendiğini düşünüyoruz.....	59
4.51: Çalışanlar olarak, güvenlik çemberinin/değerlendirmesinin güvenlik üzerinde hiçbir etkisi olmadığını düşünüyoruz.....	60
4.52: Çalışanlar olarak, güvenlik eğitiminin kazaları önlemek için yararlı olduğunu düşünüyoruz.....	60
4.53: Çalışanlar olarak, güvenlik için erken planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyoruz.....	61
4.54: Çalışanlar olarak, güvenlik çemberinin/değerlendirmesinin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyoruz.....	61
4.55: Çalışanlar olarak, güvenlik eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyoruz	62
4.56: Çalışanlar olarak, güvenlik için belirgin (açık) amaçların olmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.....	62

KISALTMALAR

ÇASGEM	:	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi
ÇSGB	:	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
EN	:	Avrupa standardı
IAEA	:	Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu
ILO	:	Uluslararası Çalışma Örgütü
İKY	:	İnsan Kaynakları Yönetimi
İSG	:	İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGÜM	:	İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
NOSACQ	:	Nordic Occupational Safety Climate Questionnaire
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
TSE	:	Türk standartları enstitüsü
WHO	:	Dünya Sağlık Örgütü

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Genel Bilgiler

İş sağlığı ve güvenliği denildiğinde akla ilk gelen kavramlar iş kazası ve meslek hastalığı kavramlarıdır. İş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle oluşacak iş gücü kayıpları, zaman ve diğer önemli üretim süreci elemanlarının kaybı işletmeler için önemli hale gelmiş ve bu durum iş güvenliği kavramını daha önemli noktalara taşımıştır.

İş kazaları ve meslek hastalıkları dünyadaki gibi ülkemizde de ekonomik ve yönetsel açıdan birçok problemi beraberinde getirmektedir. İş kazası sonrasında ortaya çıkan mali boyutun telafi edilmesi mümkün olsa bile insani boyutu telafi edilmesi mümkün olmayan taraftır. Bu nedenle iş güvenliği önlemlerine yapılacak yatırımlar kaza sonrasında oluşacak maddi ve manevi boyuttan daha insancıl ve adildir. İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, çalışma ortamında yapılacak düzenlemeler ve kullanılan iş ekipmanları ile ilgili önlemler almak, kazaları önlemek ve çalışanları korumak için yeterli olmamaktadır. Bunlarla beraber çalışanlarında yeterli düzeyde bilgili olması kazalardan korunmada en önemli etkidir.

Kazalar tehlikeli hareket ve tehlikeli durumların bir araya gelmesiyle gerçekleşir. Kişisel hatalar ve kusurlar nedeniyle yapılan tehlikeli hareketler kazaları tetikler. Kişisel hataları önlemek ise; güvenlik kurallarının benimsenmesi, tutum, davranış ve değerler haline getirilmesi ile mümkündür. Bu güvenlik kültürünün ve güvenlik ikliminin oluşturulması ile sağlanabilir.

Bu çalışmada da İnegöl bölgesindeki mobilya üreticilerinin iş sağlığı ve güvenliği algıları ve güvenlik iklimi üzerine incelemeler yapılarak daha güvenli çalışma ortamının oluşturulması için neler yapılacağı konusunda öneriler sunulmuştur. Benzer konular üzerinde yapılan çalışmaların sonuçlarına göre çalışanların güvenlik algılarının, işyeri yönetiminin iş sağlığı ve güvenliğine verdiği önemle doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür.

1.2 Literatür Özeti

Zohar (1980) yaptığı çalışmada, güvenlik iklimi, güvenlik kültürü ile iş sağlığı ve güvenliği arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İsrail’de faaliyette bulunan 20 işyeri ve her işyerinden 20 kişi üzerinde yaptığı araştırmada üretim sürecinde alınan güvenlik önlemleri ve yönetimin güvenlik algısına karşı bakışı güvenlik iklimini en çok etkileyen unsurlar olarak belirlenmiştir. Çalışmada güvenlik ikliminin örgütün güvenlik sicili ile doğrudan ilişkili olduğunu ve güvenlik iklimi algısının güvenli çalışma ortamı yaratmak isteyen örgüt için belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Guldenmund (2000) yaptığı çalışmada, işletmelerdeki kazaların önlenmesi ve iş güvenliğinin geliştirilmesi için güvenlik kültürünün gerekli tutumları içerdiğini ve güvenlik ikliminin diğer araştırmacılardan farklı olarak güvenlik performansının bir boyutu olduğunu belirtmiştir.

Gyekye ve Salminen (2010) yaptığı çalışmada, örgütsel güvenlik iklimi ve örgütsel destek algısı arasındaki ilişkileri ve çalışanların iş tatmini, çalışanların güvenlik yönetimi politikalarına bağlılıkları ve kazaların oluş sıklıkları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmanın bulgularına göre kaza oranları düşük ve güvenlik desteği yüksek olan işletmelerde çalışanların güvenlik bağlılığının daha yüksek olduğu ve iş tatmin düzeylerinin de diğer işletmelere oranla daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bunların yanında işletmelerde daha uzun süreli çalışanların daha kısa süreli çalışanlara oranla güvenlik uygulamalarına bağlılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Yücebilgiç (2007) yaptığı çalışmada, güvenlik iklimi algısı ile güvenlik kurallarına uygun davranış arasında ki ilişkinin belirlenmesi için 185 mavi yakalı çalışandan anket yoluyla elde edilen veriler incelenmiş ve çalışanların güvenlik iklimi algısı ile güvenlik kurallarına ne kadar uydukları açıklanmıştır. Buna ilave olarak daha önce iş kazası geçirmiş kişilerin kaza geçirmeyen kişilere göre risk alma eğilimlerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Sadullah ve Kantan (2009) bir tersane işletmesindeki 125 çalışanla yaptıkları çalışmada, güvenli davranışın örgütsel güvenlik ikliminin sağladığı bir tesir olduğunu regresyon analizi ile ortaya koymuşlardır.

Alkış ve Taşpınar (2012) çalışanların iş sağlığı ve güvenliği ile güvenlik iklimi konularındaki algıları arasındaki ilişkiyi ölçmüş ve farklı demografik değişkenlere göre güvenlik iklimi algılarındaki farklılığı incelemiştir. Konya’da metal sanayi sektöründe çalışan 120 iş görenin katılımı ile elde edilen veriler incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre 16-28 yaş grubunda ki çalışanların güvenlik iklimi algıları ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili algıları arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda verilen örnek çalışmalarda, güvenlik iklimi, güvenlik kültürü ile iş sağlığı ve güvenliği ilişkisi ve etkileşimi incelenmiştir. Yapılan çalışmalarda mobilya işletmelerindeki iş sağlığı ve güvenliği algıları ve güvenlik iklimine ait bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılan çalışmanın orijinal bir çalışma olduğunu söyleyebiliriz.

1.3 İş Sağlığı ve Güvenliği Tanımı

İş Sağlığı ve Güvenliği kavramı, çalışma yapılan ortamın olumsuz koşullarından ve oluşabilecek mesleki risklere maruziyet sonucu gelişebilen meslek hastalıklarından çalışanların korunması amacıyla yürütülen sistemli ve bilimsel çalışmalar olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization, ILO) sağlık kavramını, “işle bağlantısı açısından, sadece hastalık veya sakatlığın bulunmaması halini değil, aynı zamanda, çalışma sırasındaki hijyen ve güvenlik ile doğrudan ilişkili olarak sağlığı etkileyen fiziksel ve zihinsel unsurları da kapsar” şeklinde tanımlamaktadır. (URL-1, 2019). Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, WHO) tarafından sağlık kavramı ise, “Sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil aynı zamanda beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir huzur ve iyilik halidir” şeklinde ifade edilmektedir (URL-2, 2019).

1.4 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Amaçları

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte insanlar daha çağdaş bir yaşama kavuşmuştur. Tüm bu gelişmeler çalışanların daha insancıl şartlarda çalışmalarını zorunlu hale getirmiştir. Bu zorunluluk ile birlikte iş yaşamında uygulanacak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri ile birlikte çalışanların hem daha sağlıklı hem de daha verimli çalışmaları hedeflenmektedir. Bu doğrultuda iş sağlığı ve güvenliği amaçları aşağıda belirtilmiştir (Ütük, 2013).

1.4.1 Çalışanların Korunması

İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının en temel amacı çalışanların korunmasına yöneliktir. Çalışanları yürütülen işin olumsuz etkileri sonucu oluşacak hastalıklardan, ortaya çıkacak tehlike ve risklerin olumsuz etkilerine karşı koruyarak daha sağlıklı ve huzurlu çalışmanın sürdürülmesini amaçlar. Bu kapsamda daha sağlıklı ve güvenli çalışma ortamının oluşturulması çalışanlar açısından temel hak niteliğini taşımaktadır.

1.4.2 Üretim Güvenliğinin Sağlanması

Güvenli ve sağlıklı ve bir çalışma ortamı çalışanların motivasyonunu artırarak iş kazaları ve meslek hastalıklarının oluşumunu en aza indirecektir. Bu durum da iş gücü ve iş günü kayıplarının azalması ile üretimin güvenli sürdürülmesini sağlayacaktır (Coşkun, 2007).

1.4.3 İşletme Güvenliğinin Sağlanması

İşletmeler gelişen teknolojiyi takip ederek rekabet gücünü ve üretim kapasitesini artırmayı hedeflerken çalışanların güvenliğini tehlikeye düşürecek riskleri de değerlendirerek tedbirler almak zorundadır. İşyerlerinde alınacak tedbirler ile çalışma ortamındaki sağlıksız ve güvensiz koşullardan kaynaklanacak kazalar, yangın, patlama vb. gibi acil durumların olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması ile de işletme güvenliği sağlanmış olacaktır (Ütük, 2013).

1.5 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Tarihsel Gelişimi

İş Sağlığı ve güvenliği tarihinin insanın hayatta kalma, emniyette olma kaygısı kadar eski bir geçmişe dayandığı söylenebilir. İlk yazılı bulgu kaynakları arasında Hipokrat'ın kurşunun zararlı etkilerini ortaya çıkardığı çalışması yer almaktadır. Bunun yanında 16. Ve 17. Yüzyıllarda yaşayan ve meslek hatalıklarının babası olarak bilinen Bernardo Ramazzinni yaptığı çalışmalarda, iş sağlığı ve güvenliğinin temelini oluşturan çalışmalar olarak değerlendirilmektedir. İş sağlığı ve güvenliği üzerine yapılan bu tür çalışmalar her ne kadar yazılı belgelerle eskiye dayandırılrsa da konuya yönelik alınan önlemler sanayi devrimi süreci ile toplum yaşantısını etkiler biçimde artarak önem kazanmıştır. Üretim sürecinin ilk insanla başlayarak zaman içerisinde değişmesi ateşin bulunması, toprağın

işlenmesi, madencilik tekniklerinin gelişmesi ve zaman içerisinde buhar gücü enerjisinden faydalanma ile üretim araç gereçlerinin gelişmesi gibi faktörler üretim sürecini önemli oranda etkilemiştir. Bu önemli gelişmelerle beraber değişen çalışma hayatında oluşan sorunların giderilmesi adına yapılan çalışmalar iş sağlığı ve güvenliğinin gelişmesinde temel oluşturmuştur. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği tarihçesi çok eski çağlara dayanmaktadır. Sanayi Devrimi ile gelişen teknoloji, üretimde makinalaşmayı artırmış ve toplumsal dönüşüme hız kazandırmıştır. Bu hızlı dönüşüm süreci ile mevcut değer ve oluşumlar önemini yitirmiş ve kısmen ortadan kalkmıştır. Çalışanların korunmasız kaldığı zamanda, insan sağlığı ve güvenliğini korumaya yönelik yapılan uygulamalar ve alınan önlemler başlangıç olarak nitelenebilir (Gençler, 2007).

Ülkemizde ise iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin ilk düzenlemeler Cumhuriyet dönemi öncesinde, 1865 yılında çıkarılan Dilaver Paşa Nizamnamesi ile başlamıştır. Bu kapsamda sanayi işyerlerinde çalışma şartlarının iyileştirilmesi, işyerlerinde hekim istihdam edilmesi, çalışanların tedavi edilmesi gibi düzenlemeleri içermektedir. 1869 yılında çıkarılan “Maadin Nizamnamesi” ise kazalara karşı tedbirlerin alınması, madenlerde hekim ve gerekli ilaçların bulundurulması, kaza sonucu zarara uğrayan işçi ya da ailelerine tespit edilen tutar doğrultusunda ödeme yapılması, kazanın nedeni kim ise o kişinin cezalandırılmasını içermektedir. 10.09.1921 yılında çıkarılan 151 sayılı “Ereğli Havza-i Fahmiye Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun” ile de kömür ocaklarında iş kazalarına karşı işverenlerin gerekli önlemleri almalarını zorunlu hale getirilerek, kaza geçiren işçilere de gerekli maddi yardımın yapılmasını öngörmektedir (Coşkun, 2007).

Cumhuriyetin ilanından hemen sonra 2 Ocak 1924 tarihinde yapılan ilk kanuni düzenleme Hafta Tatili Yasası ile olmuştur. Ülkemizde iş sağlığı ve iş güvenliği konusunda ilk ayrıntılı ve sistemli düzenleme 1936 yılında yayınlanan 3008 sayılı İş Yasasının çıkarılması ile yapılmıştır. Ülkemizin Avrupa birliğine üyelik süreci ile birlikte mevzuatta değişiklikler yapılması ön görülmüş ve bu bağlamda yapılan çalışmalarla 2003 yılında 4857 sayılı İş Kanunu hazırlanarak yürürlüğe alınmıştır. 4857 sayılı iş kanununda ise iş sağlığı ve güvenliğine yönelik eksikliklerin giderilmesi ve bağımsız bir kanun oluşturulması adına 2012 yılında 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanunu yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur.

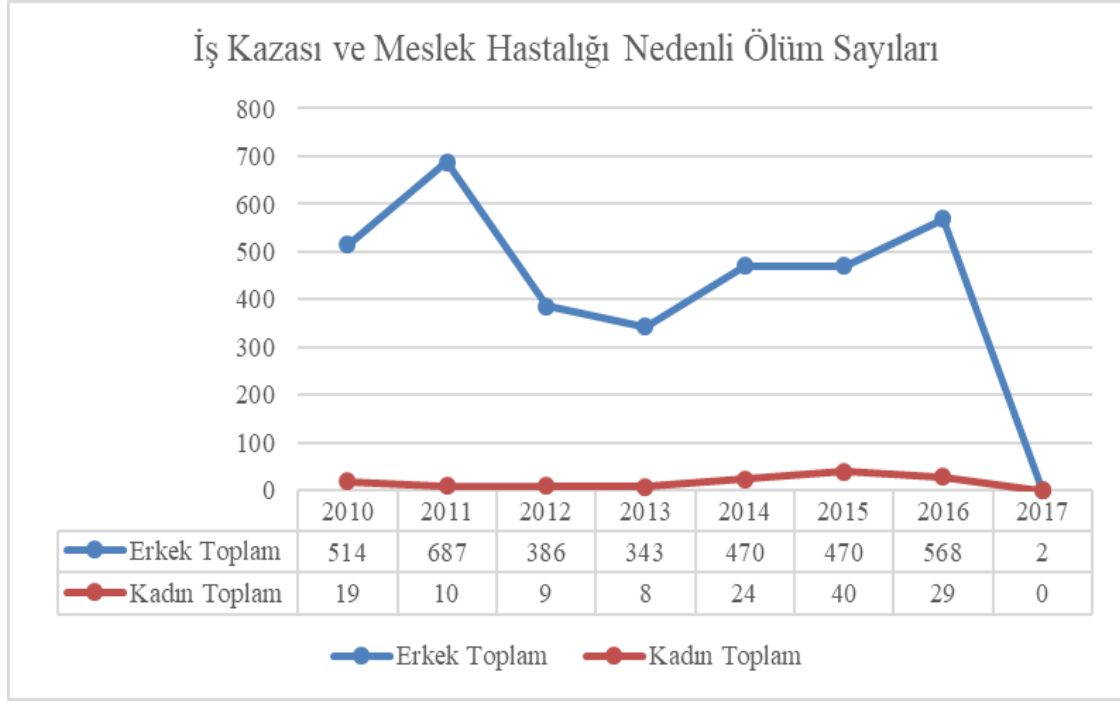
1.6 İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

Dünyada ve ülkemizdeki teknolojik gelişmelere paralel olarak işyerlerinde çalışanların tehlikelere karşı korunması için bir takım önlemlerin önceden alınması ve işyerlerinin güvenli hale getirilmesi önemli hale gelmiştir. Endüstrileşme ve kalkınmanın bedeli; her an iş kazası ve meslek hastalığı riski ile karşı karşıya olan, çalıştığı iş ortamında alınması gereken iş güvenliği önlemleri alınmamış, eğitimi verilememiş, işsiz kalma korkusu yaşayan, örgütlenmeleri engellenen ve sosyal güvenliğinden endişe duyan bir iş gücü kesimi yaratmak olmamalıdır (Çakar, 2014). Meslek hastalıklarından ve iş kazalarından doğan kayıplar işveren, devlet ve çalışanlar açısından maddi ve manevi kayıplar oluşturduğu için bu kayıpların önlenmesi için yapılacak önleyici faaliyetlerin önemini artırmaktadır.

1.6.1 İşçi Açısından Önemi

İşyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili alınması gereken önlemlerin alınmaması ya da eksikliği çalışanların iş kazası geçirmesine ya da meslek hastalığına yakalanmasına neden olur. Kaza geçiren ya da meslek hastalığına yakalanan çalışan geçici ya da kalıcı olarak iş gücünü kaybedebilir. Bu durum çalışan için ekonomik olarak gelirinin azalmasına, gelirinin kısmen ya da tamamen kaybedilmesine yol açar. Başka bir geliri olmadığı varsayılan çalışanın yaşayacağı bu durum kendisinin, ailesinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler açısından ne kadar ciddi bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Yaşanacak en kötü durum ise çalışanların kaza ya da hastalık nedeniyle hayatını kaybetmesidir. Bu nedenle işyerlerinde alınacak iş sağlığı ve güvenliği önlemleri ile çalışanın, ailesinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin kaza ya da meslek hastalıkları nedeniyle yaşayacakları ekonomik sıkıntılarını önlemektedir (Hatipoğlu, 2006; Akkaya, 2007).

İSG'nin en önemli amacı, çalışanların korunmasını sağlamaktır. Meydana gelebilecek iş kazaları ya da meslek hastalıklarından ilk etkilenecek olan her zaman çalışanlardır. Çalışanlar, tüm iş güvenliği önlemleri alınmış sağlıklı bir işyerinde çalıştıklarını bildikleri sürece daha verimli ve dikkatli çalışırlar. İşyerlerinde alınacak güvenlik önlemleri ve oluşturulacak çalışan bilinci sayesinde kazaların önlenmesi mümkün olabilir. İşçi açısından önemine değinilen iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili ülkemizde yaşanan ölümlü iş kazaları ve meslek hastalıklarına ait istatistiksel bilgi şekil 1.1'de görülmektedir.



Şekil 1.1: İş kazaları ve meslek hastalıkları nedenli ölüm sayıları (URL-6, 2019).

Şekil 1.1’den anlaşılacağı üzere ülkemizde yaşanan iş kazaları nedenli ölüm sayısı oldukça fazladır ve bu veriler bize çalışanların meslek hastalığı veya iş kazası nedenleri ile yaşayacakları sağlık sorunları ve maddi kayıplarının yanında ailelerinin geçimini sağlama çabası ile karşı karşıya kalınan psikolojik etkiyi de göstermektedir. Bu durum İSG’nin çalışanlar için önemini özetlemektedir.

1.6.2 İşveren Açısından Önemi

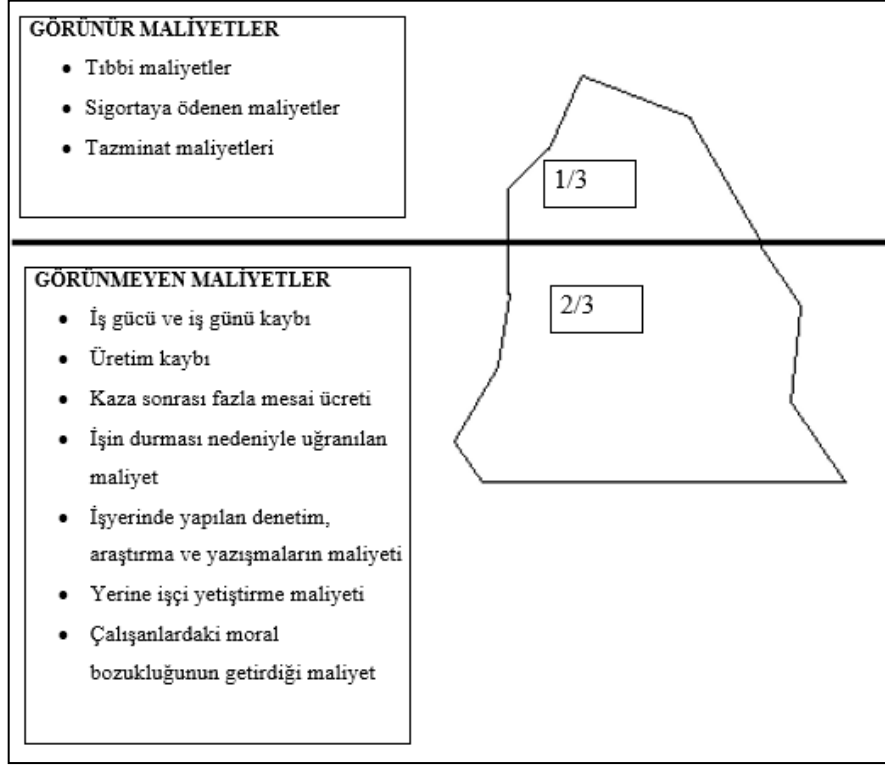
İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, çalışanlar kadar işverenler için de büyük öneme sahiptir. İşyerlerinde alınması gereken önlemlerin yetersizliği nedeniyle meydana gelen iş kazası ya da meslek hastalıkları işveren için üretimin yavaşlaması ya da durması ile iş günü kaybı, verimin düşmesi, iş gücünün kısmi süreli veya sürekli kaybı gibi sıkıntılara neden olacağı gibi idari olarak da işverenin etkilenmesine neden olmaktadır. Çalışma ortamında alınacak önlemler ile işin durmasına neden olacak tüm koşullar ortadan kaldırılarak meydana gelebilecek iş kazası ya da meslek hastalıkları minimize edilerek bu durumlardan kaynaklanacak kayıpların önüne geçilebilecektir. Bununla beraber artan çalışan motivasyonu ile üretimde herhangi bir durma ya da azalma olmaksızın verimin artması sağlanacaktır.

Başlangıçta İSG yatırımları işverenler için maliyet artışına sebep olabilecek gibi düşünülse bile uzun vadede düşünüldüğünde iş kazası ya da meslek hastalığının neden olacağı kayıpların ortadan kaldırılması ya da minimize edilmesi daha büyük kazanç ve insani değer olarak karşımıza çıkmaktadır.

İşverenler açısından iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmaması nedeniyle yaşanacak iş kazası veya meslek hastalıklarının ortaya çıkardığı maliyetler iki grup altında sınıflandırılabilir (Tiryaki, 2011).

- Doğrudan Maliyetler: İş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle oluşan zarar ve kayıpların karşılanması ile ortaya çıkan ön görülebilir, hesaplanabilir ve sigortalanabilir maliyetlerdir.
- Dolaylı Maliyetler: Ön görülemeyen, müdahale edilmesi ya da kontrol edilmesi zor ve çoğunlukla sigortalanamayan maliyetlerdir.

Şekil 1.2’de buzdağı teorisi ile iş kazalarının yaşanması sonucu ortaya çıkan görünür (doğrudan) ve görünmeyen (dolaylı) maliyetler gösterilmiştir.



Şekil 1.2: Buzdağı modeli.

1.6.3 Ekonomik Açıdan Önemi

Ülke ekonomisi açısından yaşanan her meslek hastalığı ya da iş kazası her şeyden önce insan, iş gücü kaybı ve milli servet kaybıdır. İş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle yaşanan işgücü, zaman, makine-teçhizat, hammadde kayıplarından dolayı üretim faaliyetlerinin yavaşlaması ya da durması sonucu ülke ekonomisinde büyük kayıplara neden olmaktadır. İş kazaları ulusal kalkınmayı engelleyen, refahı azaltan bir işleve sahiptir. Bu nedenle ülke kaynaklarının bir kısmını eğitim, organizasyon ve isg tedbirlerine yöneltmek kazaların azalmasını sağlayacağı için ülke ekonomisine de büyük oranda katkı sağlayacak bir yatırım olarak düşünülmelidir.

Gerekli önlemlerin alınmaması nedeniyle yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıklarının ülke ekonomisine ve devlete olası maliyetleri şunlardır (Vayisoğlu, 2008; Akkaya, 2007).

- Hayatını kaybeden ya da maluliyet alan, sakatlanan çalışanların çalışmaları gereken sürelerde sağlanan üretim, verim ve Gayri Safi Milli Hasılaya

(GSMH) katkılarından yoksun kalma ve çalışanın gelecekte oluşturacağı gelir ve üretim kaybı,

- Sosyal sigorta primlerinin çalışmadığı süre boyunca ödenmemesi
- Hayatını kaybeden çalışanların bakmakla yükümlü olduğu kişilere bakamaması nedeniyle bu kişilere geçici ya da sürekli gelir bağlanması
- Kaza, hastalık gibi durumlarda harcanan sağlık giderlerinin SGK'ya getirdiği maliyet
- İşe dönecek duruma gelene kadar kişiye geçici iş göremezlik ödeneği verilmesi
- İşverenler tarafından ödenecek tazminatlar
- Yeni yetiştirilecek çalışana yapılan eğitim harcamalarının kaybı.

1.6.4 İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Önemi

İş sağlığı ve güvenliği ile İnsan Kaynakları Yönetimi (İKY) arasında birçok ortak nokta bulunmaktadır. Her ikisinin de temel amaçlarından birisi çalışanların işgücü verimliliğinin artırılmasıdır. Çalışanın güven içerisinde çalışması onun verimini artıran en önemli unsurdur. İSG tedbirleri ile çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıkları tehlikelerine karşı korunması ve güvenliğinin sağlanması ile işyeri güvenliğinin artırılması İKY'nin koruma işlevine karşılık gelmektedir (Hatipoğlu, 2006). Gerek İKY'nin gerekse İSG'nin görevleri arasında, çalışanların psikolojik ve fiziki olarak durumlarının maksimum düzeye çıkarılması, güvenli çalışma ortamının sağlanması, yeteneklerine uygun işlerde çalıştırılmaları, işin çalışana ve çalışanın işe uyumunun sağlanması yer almaktadır.

1.7 İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Temel Riskler

İş kazaları ve meslek hastalıkları iş sağlığı ve güvenliği denildiğinde akla gelen temel risklerdir. İş kazaları ve meslek hastalıkları çalışanların sağlığını ve hayatını tehdit etmekte iken, işverenler için de doğrudan maliyet unsuru olarak değerlendirilmektedir. İş kazaları ve meslek hastalıklarını sıfıra indirmek her ne kadar mümkün olmasa da, azaltmak mümkündür. Bunun için en etkili yöntem kaza ya da meslek hastalığını oluşturan etkenlerin önceden tespit edilerek önlem alınmasının sağlanmasıdır. Bunun yanında çalışanlara gerekli eğitimlerin verilerek farkındalığın artırılması ile iş sağlığı ve

güvenliğinin temel gereklerini yerine getirmek adına gerekli çalışmalar yapılmalıdır (Hatipoğlu, 2006; Orhan, 2007). İş kazaları ve meslek hastalıklarının olumsuz etkilerine karşı alınacak her türlü önlem toplumsal, sosyal ve ekonomik açıdan çok büyük öneme sahiptir.

1.7.1 İş Kazası

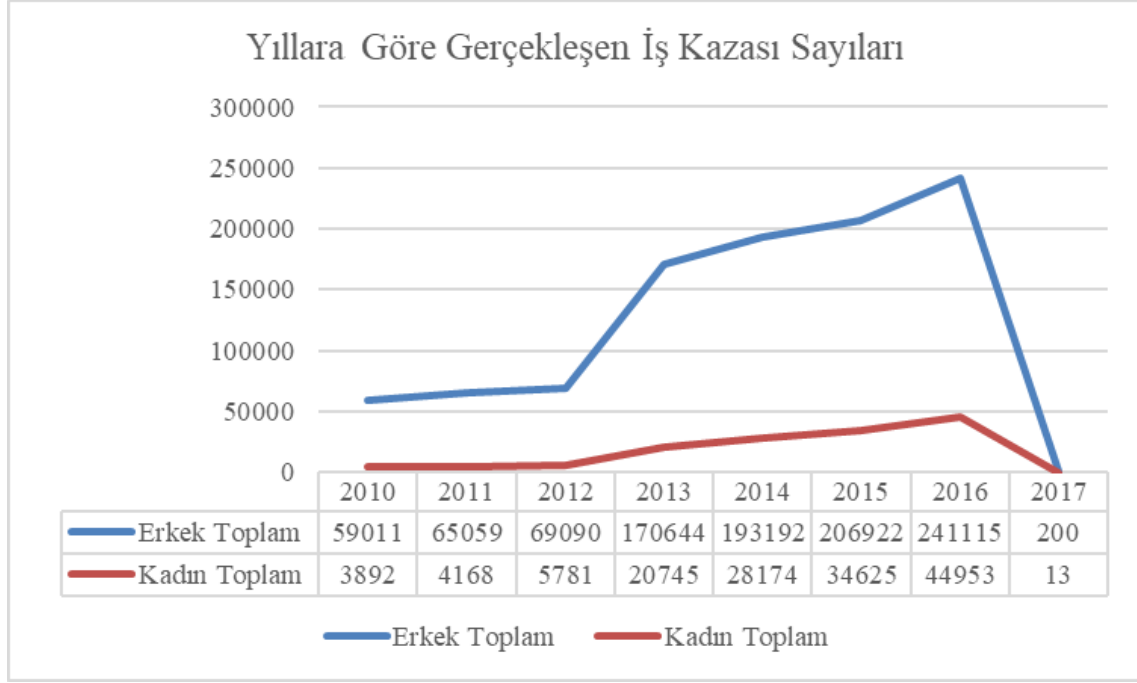
İş kazasının literatürde pek çok tanımı bulunmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO, International Labour Organization) iş kazası kavramını “belirli bir zarara ya da yaralanmaya neden olan beklenmeyen ve önceden planlanmamış bir olaydır” olarak tanımlamaktadır (URL-1, 2019). Dünya Sağlık Örgütü ise (WHO, World Health Organization) “önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinaların, araç ve gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olaydır” şeklinde açıklamaktadır (URL-2, 2019). Genel olarak iş kazası, acelecilik, tedbirsiz ve dikkatsiz çalışma, kurallara uymama, oryantasyon eksikliği gibi sebeplerden kaynaklanan ve beklenmedik bir anda meydana gelen, çalışanların hayati olarak etkilenmesine neden olan, işverenler için ise üretimin durması, makine-teçhizatın bozulması gibi maddi zarara uğradıkları olaylardır.

Literatürde iş kazasının çok sayıda tanımı yapılmış olmasına rağmen Türk İş Hukuku, Borçlar Kanunu ve İş Kanunu’nda iş kazasının tanımı bulunmamaktadır. Fakat 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 13. maddesinde iş kazasının tanımı aşağıdaki gibi yapılmıştır:

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında,
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında,

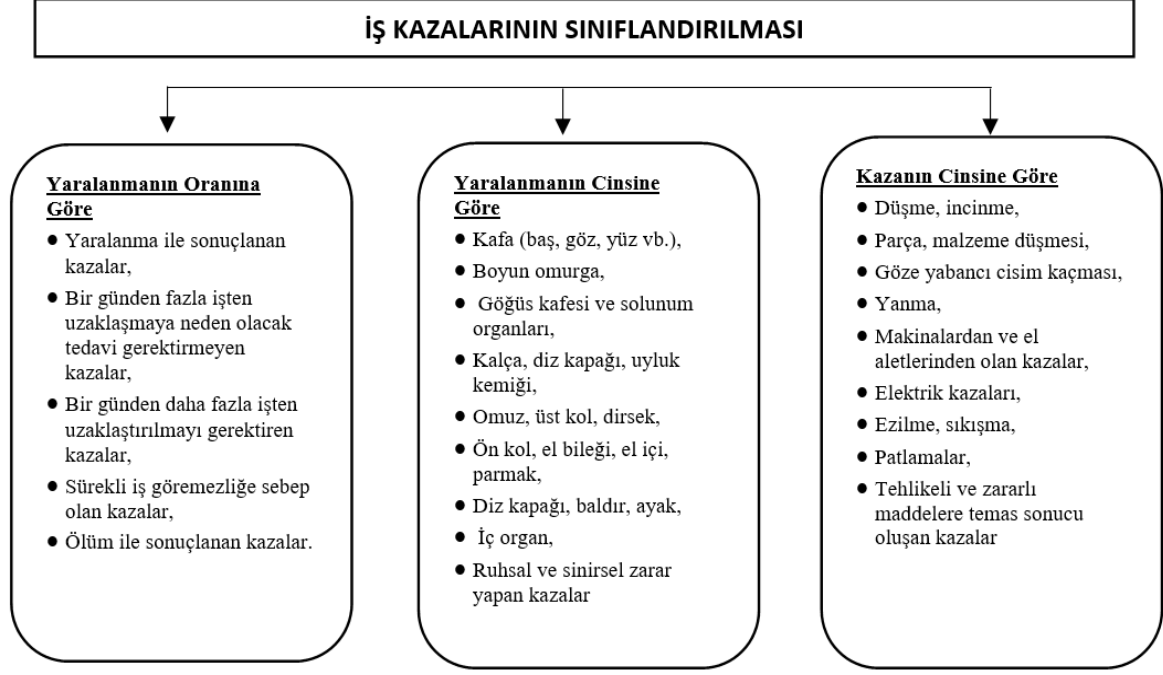
Yukarıda sayılan hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır şeklinde tanımlanmaktadır. Türkiye’de gerçekleşen iş kazası istatistikleri şekil 1.3’te gösterilmektedir.



Şekil 1.3: Türkiye’de yıllara göre gerçekleşen iş kazası sayıları (URL-6, 2019).

Şekil 1.3’e bakıldığında iş kazası sayılarının 2012 yılından itibaren hızlıca arttığı görülmektedir. Bu artış sadece yaşanan iş kazaları sayısının arttığını değil aynı zamanda 6331 sayılı İSGK’nun yürürlüğe girmesinden itibaren iş kazalarının bildirimini yapıldığını ve takip edilmeye başlandığını göstermektedir. İş kazalarının kayıtlarının takip edilmesi, kaza istatistiklerine göre işletmelerin denetlenmesinin sağlanması ile kanuna uyulmasını teşvik edici uygulamalar ve alınacak önlemler ile kazaları en aza indirmek mümkündür.

Şekil 1.4’de ise iş kazalarının, yaralanmanın, kazanın cinsine ve ağırlığına göre sınıflandırılması gösterilmektedir.



Şekil 1.4: İş kazalarının sınıflandırılması.

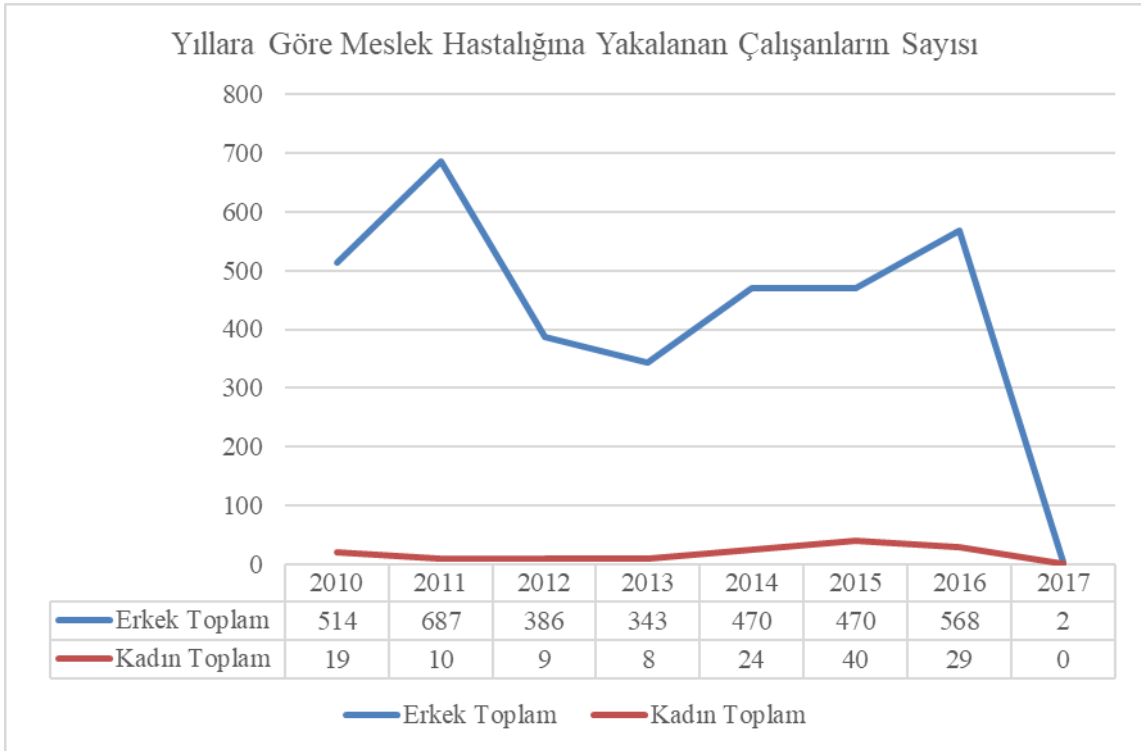
Bu sınıflandırmada kaza sonrasında oluşacak yaralanmanın oranına, yaralanmanın cinsine ve kazanın cinsine göre en çok karşılaşılan durumlar gösterilmektedir.

1.7.2 Meslek Hastalığı

Çalışanlarda, yaptığı işin niteliğinden dolayı oluşan sağlık bozukluklarına “meslek hastalığı” denir. İş kazaları ile meslek hastalıkları arasındaki temel fark, kazalar beklenmedik bir anda aniden gerçekleşmekte iken, meslek hastalıkları ise çalışanın yaptığı işte tekrarlı olarak bir etkene maruz kalması nedeniyle sağlığının bozulması şeklinde oluşmaktadır. Meslek hastalıklarının da iş kazaları gibi iş sağlığı ve güvenliği yönünden sosyal bir risk olarak kabul edilmesi sebebi ile işçinin mesleğinin gerekliliklerini yerine getirmesi sırasında veya bazı iş kollarında uzun zaman çalışmadan dolayı ortaya çıkan işle bağlantılı olarak maruz kalınan hastalıklardır (Güzel vd., 2012).

Meslek hastalıklarının da yasal tanımı 5510 sayılı Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 14. maddesinde “meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özrürlük halleridir” şeklinde

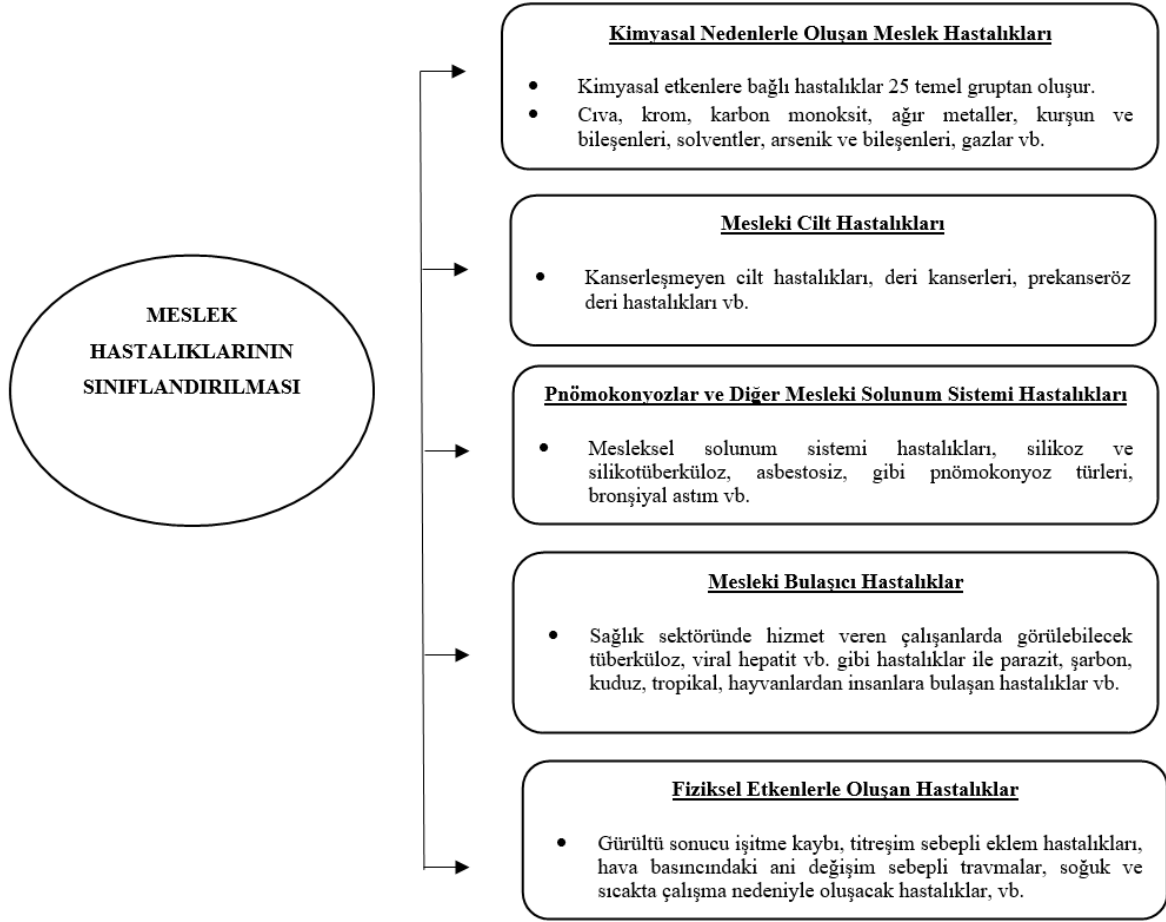
yapılmaktadır. Türkiye’de meslek hastalıklarına yakalanan çalışanların istatistiksel bilgisi aşağıda gösterilmektedir.



Şekil 1.5: Yıllara göre meslek hastalığına yakalanan çalışanların sayısı (URL-6, 2019).

Türkiye’de iş sağlığı ve güvenliği alanındaki en büyük eksikliklerden birisi gerçek durumu göstermeyen istatistiklerdir. Meslek hastalıklarının tanısında yaşanan zorluklar ve bildirim aşamasındaki eksiklikler, ülkemizde gerçek durumun yansıtılabilmesinin önündeki en büyük engeldir. 2011 yılında istihdamdaki 23.678 kişi içerisinde 697 meslek hastalığı kayıtlanmıştır. Çalışmalara göre meslek hastalığının sayısı istihdamın neredeyse binde 4-12 arasında olmalıdır. Şekil 1.5’e bakıldığında meslek hastalığı sayısının 2011 yılında en yüksek değere ulaştığı daha sonra hızlıca azaldığı ve 2013 yılından sonra tekrar artış gösterdiği görülmektedir.

Meslek hastalıkları yürütülen işin niteliğine bağlı olarak ortaya çıkarak insanlar üzerinde farklı etkiler oluşturmaktadır. Şekil 1.6’da 5 farklı başlık altında meslek hastalıklarının sınıflandırılması gösterilmektedir.



Şekil 1.6: Meslek hastalıklarının sınıflandırılması.

Şekil 1.6’da ise en çok karşılaşılan meslek hastalıklarının sınıflandırılması gösterilmektedir. Bu gruptandırmaya bakıldığında hemen her sektörde karşı karşıya kalınabilecek bir hastalık türünün olduğu görülmektedir. Bu nedenle hiçbir ayırım yapılmadan tüm sektörlerde İSG kurallarına uyulmalı ve çalışanlar bilinçlendirilmelidir.

1.8 Güvenlik İklimi

Güvenlik iklimi kavramı ilk olarak Zohar tarafından kullanılmıştır. Zohar’ a göre örgütsel iklimin bir alt boyutu olarak değerlendirilen güvenlik iklimi kavramı, çalışanların işyerlerine ait çalışma ortamları hakkında paylaştıkları temel algılar olarak tanımlanmıştır. Güvenlik iklimi üzerine yapılan çalışmalar arttıkça tanımların da sayısı artmıştır. Güvenlik ikliminin iki temel faktöre bağlı olduğunu ifade eden Dedobbeleer ve Beland (1991) bunların ilkinin yönetimin güvenlik konusuna olan bağlılığı ikincinin ise çalışanların güvenlik ile ilgili iş ve süreçlere katılımı olarak ifade etmişlerdir. Yapılan diğer bir tanımda ise Griffin ve Neal (2000) yine güvenlik ikliminin iki temel boyutta olduğunu ifade ederek

ilk boyutun güvenlik ile ilgili politikalar, prosedürler ve ödüllerin algılanış biçimi, ikinci boyutun ise çalışanların işyerlerinde güvenliğe verdikleri değer olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalarda iş kazaları ile çalışanların güvenlik algılamaları arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. İşyerlerini tehlikeli olarak algılayan çalışanların, işyerlerini güvenli olarak algılayan çalışanlara oranla daha fazla iş kazası ile karşılaştıkları belirlenmiştir. Çalışma ortamını güvenli bulan çalışanlar işle ilgili endişe ve stres düzeylerinin düşük olduğunu ve daha az riske maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (Dursun, 2012). İşyerlerinde oluşturulacak güvenlik iklimi ve iyi bir iletişim sistemi ile kazalar daha doğru yorumlanarak bir daha olmaması ders çıkarma yeteneğini olumlu bir şekilde etkilediği bildirilmiştir (Hofmann ve Stetzer, 1998).

Yapılan tüm bu araştırmaların ortak noktasına bakıldığında güvenlik ikliminin işyerlerinde çalışanların güvenlikle ilgili algı, tutum ve bağlılıkları ile üst yönetimin güvenliğe verdiği önem ve değer birlikteliği ile oluşacağı anlaşılmaktadır. İşyerlerinde yöneticilerin güvenliğe önem vermesi ve güvenli ortam şartlarının sağlanması çalışanları motive ederek olası iş kazalarını önleyeceği gibi verimliliği de artıracaktır. İşyerlerinde sağlanacak olumlu güvenlik iklimi ile çalışanların karşı karşıya kaldığı tehlikeleri rahatlıkla bildirebileceği bir iletişim sistemi kurulacağı için olası iş kazalarının da önlenmesi sağlanacaktır. Bu nedenle işyerlerinde oluşturulacak güvenlik iklimi, çalışanlar için sağlığının korunması işverenler için ise iş gücü ve iş günü kayıplarının önlenmesi açısından önemli bir unsurdur.

1.9 Güvenlik Kültürü

Birçok tanımı olmasına rağmen en çok kullanılan tanımlardan biri Kroeber ve Kluckhohn (1952) tarafından yapılmıştır. Buna tanıma göre kültür, “İnsan gruplarının özgün yapılarını ortaya koyan, yaratılan ve aktarılan sembollerle ifade edilen düşünce, duygu ve davranış biçimleridir”. Kültürün özünü geleneksel görüşler (geçmişte meydana gelmiş ve seçilmiş) ve özellikle onlara atfedilen değerler oluşturmaktadır; kültürel yöntemler bir yandan davranışın ürünü, diğer yandansa gelecekteki davranışın belirleyicisidir. Örgüt kültürü bütününe bir alt elemanı olarak ele alınan güvenlik kültürü özellikle sağlık ve güvenlik sorunlarına ilişkin değer ve inançları yansıtan oluşum niteliğindedir (Clarke, 2006). Birçok farklı tanımı bulunan “güvenlik kültürü” veya “güvenlik iklimi” kavramlarının özelliklerini “kültür” kavramının özelliklerinden ayrı düşünmemek gerekir.

“Güvenlik kültürü” ve “güvenlik iklimi” kavramları birbiriyle yakın ilişkisi olan fakat birbirinden ayrı kavramlardır. Birbirleri ile çok karıştırılan bu kavramlara bakıldığında her ikisinin de kendilerine özgü yapıları vardır. Güvenlik kültürü kavramı bir bütünü kapsadığı için güvenlik ikliminden daha geniştir. Güvenlik iklimi kavramı ise sadece bireylerin güvenlik ile ilgili algıları ve güvenliğe yönelik tutumlarını göstermektedir. Ayrıca, örgüt üyelerinin örgütün güvenlik faaliyeti etkinliğini nasıl gördüğünün bir göstergesidir. Buradan yola çıkılarak güvenlik iklimi; inançları, güvenlik değerlerini, kuralları, uygulamaları ve yöntemleri hakkında paylaşılan algılamalar olarak tanımlanabilir (Guldenmund, 2000). Güvenlik kültürü ise, örgütün güvenlik performansını gösteren tahminleyici bir anahtar olarak kabul edilmektedir. Özet olarak, güvenlik iklimi, örgütü oluşturan bireylerin güvenlik ile ilgili algılarını, tutumlarını ve inançlarını yansıtırken güvenlik kültürü daha karmaşık, değerleri yansıtan ve güvenlik yönetimi uygulamalarının kanıtı niteliğindedir.

“Güvenlik kültürü” veya “güvenlik iklimi” kavramları üzerine ilk yapılan araştırma Keenan, Kerr ve Sherman (1951) tarafından yapılmış olmasına rağmen güvenilir ve geçerli olacak kapsamlı bir sonuç elde edilmemiştir. Aslında, kamuoyunun güvenlik kültürü kavramı ile tanışması Çernobil kazasından sonra olmuştur. (International Atomic Energy Agency IAEA) Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu, tarafından hazırlanan kaza raporunda kazanın nedenlerinden birisi olarak kurumun güvenlik kültürünün zayıflığından söz edilmiştir. Çeşitli şekillerde üzerinde durulan güvenlik kültürü kavramı üzerinde detaylı bir tanımlama yapılmamış ve ölçülebilirliği üzerine araştırmalar yapılmamıştır. Ancak, IAEA 1991 yılında bu kavramı şöyle tanımlamıştır. “Güvenlik kültürü, kurumun sağlık ve güvenlik programlarının yeterliliğine, tarzına ve uygulamadaki ısrarına karar veren birey ve grupların değer, tutum, yetkinlik ve davranış örüntülerinin bir ürünüdür.” İşyeri güvenlik kültürü seviyesi çalışanların güvensiz durumlara karşı tutumlarının seviyesini belirler. Güvenlik kültürü bir anlamda “kimse bakmazken ne yaptığımız” olarak tanımlanabilir. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine ilgili alınacak tedbirlere ilişkin tutum ve davranışlarının bütünüdür. İş yerinde güvenlik kültürünün yerleşmesi her statüdeki çalışanın ortak sorumluluğudur (Türker ve Lajunen, 2003) . Güvenlik kültürünün oluşması ve yerleşmesi zaman almakla beraber çeşitli şartlar içermektedir:

- 1) İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hedeflerin ortaya koyulması ve takip edilmesi ile yönetimin ve işverenin iş sağlığı ve güvenliğine bağlılığını ortaya koyar,
- 2) İşyerlerinde ki üretim için baskıda tutmak iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını geçersiz kılmaması ve yapılan uygulamalarla iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının her koşulda geçerli olduğunun benimsenmesi,
- 3) İşyerlerinde belirlenen iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin kuralların geçerliliğinin zedelenmemesi için her kademedeki çalışanın ve yöneticilerin istisnasız olarak kurallara uyması ve kuralların işlevsel tutulması,
- 4) İş yerinde yaşanan tehlikeli durum ve davranış, ramak kala olay ve iş kazalarının iş yerinde ilgili kişiye bildirim, bu bildirimlerin dikkate alınması ve bildirimlere yönelik geri bildirimde bulunulması,
- 5) Ramak kala ve iş kazalarına yönelik araştırma ve incelemelerin sorumluluğunu tek bir kişiye indirmek yerine, yaşanan olayın özünü inilerek asıl nedenler tarafsızca tespit edilmeli ve geliştirilmesi gereken noktalar belirlenmeli,
- 6) Ramak kala ve iş kazalarına yönelik araştırma ve incelemelerden elde edilen bilgiler çalışanlarla paylaşarak duyurulması sağlanmalı,
- 7) Çalışanların iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin şikayet ve önerilerinin rahatlıkla dile getirilebileceği bir iletişim ortamının sağlanması,
- 8) İş Sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde yetişkin eğitime uygun olarak etkin katılım, grup çalışması ve deneyim paylaşımına yer verilmesi, programlarında uygulamalı eğitime (ekipman başında) de yer verilmesi,
- 9) Acil durum tatbikatlarının gerçeğe uygun ve tüm çalışanların katılımı ile yapılması bu koşulların başlıcalarıdır.

1.10 İş kazalarını Önleme Prensipleri

İş sağlığı ve güvenliğini tehdit eden en önemli unsur olan iş kazalarının önlenmesi alınacak güvenlik önlemleri ile sağlanabilmektedir. İş kazalarını önleme ya da en aza indirmek için yapılacak en temel uygulama tehlikeli hareketleri ve tehlikeli durumları ortadan kaldırmak olacaktır. Bu uygulamanın temelinde ise çalışanların yapacakları işte karşı karşıya kalabilecekleri tehlikeleri ön görebilmesi ve ön gördüğü tehlikelere karşı kayıtsız kalmayarak önlem almasını sağlamak yer almaktadır. Bununla birlikte çalışma ortamı gözetimi yaparak tespit edilecek tehlikeli durumları ortadan kaldırmak iş kazalarına karşı

alınacak temel önlemlerdendir. İSG kanunu kapsamında işyerlerinde alınması gereken önlemler konusunda işveren yükümlülüğünde yapılması gerekenler;

Risk Değerlendirmesi

İşyerlerinde oluşturulacak ekip ile yürütülen çalışmalarda karşı karşıya kalınabilecek tehlikelerin önceden analiz edilmesi ve risklerin tespit edilerek derecelendirilmesi, sonrasında önem sırasına göre gerekli önlemlerin belirlenmesi ve alınacak aksiyonların planlanması çalışmasıdır. Farklı nicel ve nitel yöntemler kullanılarak risk değerlendirme yapılabilmekte olup en temel kaza önleme prensipleri arasında yer almaktadır. Risk değerlendirme çalışması için kurulan ekip işletme hakkında bilgi sahibi donanımlı kişilerden oluşturulmalıdır, oluşturulan ekip yapılacak çalışmanın içeriği konusunda önceden bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Yapılan çalışma sonucunda oluşturulan rapor işletme çalışanları ile de paylaşılmalıdır.

Acil Durum Eylem Planı

İşyerinin konumuna, yapılan işin türüne vb. özel durumlarda dikkate alınarak karşılaşılabilecek acil durumlara karşı alınabilecek önlemlerin neler olduğunun belirlendiği çalışmalardır. Bu plan kapsamında işyerlerinde oluşturulacak acil durum müdahale ekipleri ile olası acil durumlara müdahale edecek eğitimli kişilerle olası acil durumlar neticesinde oluşabilecek zararın en aza indirilmesi sağlanmaktadır. Yine bu plan kapsamında işyerlerinde senede en az bir defa yapılacak tatbikat ile çalışanların acil durumlar konusunda farkındalığının artırılması hedeflenmektedir.

İSG Eğitimleri ve Mesleki Yeterlilik Eğitimleri

Kanun kapsamında yapılması zorunlu kılınan İSG eğitimleri ile çalışanların bilinç seviyesi artırılarak daha uygun çalışma sisteminin sağlanması hedeflenmektedir. İşyerinin tehlike sınıfına göre değişen sürelerde yapılan eğitimlerle işyerine özgü tehlike ve risklerin de çalışanlara aktarılması sağlanarak kazalardan korunma konusunda önlemler almak mümkündür. Yapılacak eğitimlerin önem ve titizlikle yapılması güvenli çalışmayı aynı oranda arttırmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini içselleştiren bir model ile anlatılmasıyla İSG kültürünün benimsenmesi sağlanmaktadır. Mesleki yeterlilik eğitimleri

kapsamında zorunlu meslek branşları içinde yer alan gruplara özel eğitimler aldırılarak işinde uzmanlaşma yoluna gidilmekte ve çalışanın yaptığı işte nitelik kazanması sağlanmaktadır.

İSG Uzamanı, İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personeli bulundurma

İSG Kanunu kapsamında işyerlerinde uzman, hekim ve hemşire bulundurma zorunluluğu bulunan tehlike sınıfındaki işletmelerin bu konudaki zorunluluklarını yerine getirmesi beklenmektedir. Bu sorumluluğu yerine getiren işletmeler çalışma ortam gözetimlerini, rehberlik ve danışmanlık gibi faaliyetlerini uzman katısı ile yerine getirerek iş kazalarının önlenmesi adına gerekli önlemlerin alınmasını sağlamaktadır.

İşe Giriş Sağlık Muayeneleri ve Periyodik Muayeneler

Çalışanların işe başlamadan önce alacak olduğu işe uygun olduğunu gösterir sağlık muayene raporunun işyeri hekimince düzenlenmiş olması gerekmektedir. Böylece o kişinin işe uygun yeterli fiziksel beceriye sahip olduğu görülür ve yapacak olduğu işin kendisi ve çalışma ortamında ki diğer kişi ve nesnelere de zarar vermeyeceği kanaati oluşmaktadır.

İşverenlerin sorumlulukları arasında yer alan bu temel önlem prensipleri ile birlikte çalışanlarında işyerlerinde ki kural ve prosedürlere uygun hareket etmesi, tehlikeli hareketlerden kaçınması, görmüş olduğu ya da karşı karşıya kaldığı tehlikeleri bildirerek önlem alınmasını teklif etmesi, işyerine ve işe özgü belirlenen kişisel koruyucu donanımları uygun bir şekilde kullanması ile olası iş kazalarının önüne geçmek mümkündür.

İş kazalarının önlenmesi için uygulanacak bu önemli yöntemler ile çalışanların sağlığını ve güvenliğini tehdit eden tehlikeleri önlemek mümkündür bu önlemlere çalışanların katılımını sağlamayı teşvik edici uygulamaların işyerlerinde uygulanması ile güvenlik kültürü oluşumuna katkı sağlanacaktır.

1.11 İş Kazalarını Önlemede Güvenlik Kültürü

İşyerlerinde sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturulmasında ve bu ortamda çalışanlarda güvenlik kültürü kavramının önemli bir yeri vardır. İşletmelerin karlılıktan

önce çalışanların sağlık ve güvenliğine öncelik vermesi işyerlerinde İSG gerekliliklerini yerine getirmesi gerekmektedir. İşletmelerde güvenlik kültürünün oluşturulması ve yerleştirilmesi için öncelikle iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına yönetimin bağlılığı, çalışanların görüş ve önerilerinin alınması, etkili bir iletişim dilinin oluşturulması, güvenliğe verilen öncelikli önemin hissettirilmesi, belirli periyotlarla güvenlik eğitimlerinin yapılması ile iyi bir raporlama sisteminin varlığı gibi faktörlerin öncelikli olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Uslu, 2014). Her yönüyle çalışanları ve dolayısıyla toplumları etkileyen iş kazaları ve meslek hastalıkları, gerek bireylerin hatası gerekse çalışma ortamı koşullarında ki uygunsuzluklar nedeniyle meydana gelmektedir. İşyeri çalışma ortamında ki uygunsuzluklar iş kazaları ve meslek hastalıkları için tehlikeli durumları oluşturmakta ve çalışanların bu tehlikeli durumları görmezden gelerek yapacak olduğu hareketler tehlikeli davranışlara yol açmakta, böylelikle iş kazaları kaçınılmaz olmaktadır. İş kazalarını ve meslek hastalıklarını oluşturan iki temel unsur tehlikeli hareket ve işyeri ortamında ki tehlikeli durumlardır. İş kazaları bu iki önemli unsurun ortadan kaldırılması ile önlenir. Tehlikeli durumlar işyerlerinde alınacak güvenlik tedbirleri ile önlenirken tehlikeli hareketler ise çalışanların eğitilmesi ile güvenli hareketlerin oluşturulması ve güvenlik kültürünün oluşturulması ile önlenir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri çalışanların hareket ve tutumlarında olumlu yönde değişiklikler meydana getirmede etkili bir yoldur (İşler, 2013). Bu sayede kazalar, yaralanmalar ve hastalıklar önemli oranda azaltılabilir. İş güvenliği eğitimi öğrenme ile başlar ve kullanılan yöntemlerle devamlılık kazanarak devam eder. Öğrenme kuramları ve iş güvenliği eğitim metotlarına bakıldığında; eğitimin en önemli parçasının öğrenme olduğu ve tecrübelerin paylaşılması, belirlenmesi, öğrenme ile desteklenmektedir. Öğrenme beceri, ve yetenek gerektirir. İnsanlar bir zorlukla karşılaştıklarında iyi öğrenme sağlar. Yapılacak olan İSG eğitimlerinin kalitesi ve içeriği eğitimde kullanılacak metoda göre değişmektedir. Eğitim metotları arasında en çok ilgi gören metot iş başı eğitimleridir. Yapılacak eğitimler kullanılacak ekipman ve malzeme ile işçilerin dil ve eğitim becerilerine göre farklılıklar gösterir. Değişik sektörlerde farklı araştırmacılar tarafından yapılan araştırmalar incelendiğinde İSG eğitimlerinin ve güvenlik kültürünün iş kazaları ve meslek hastalıklarını önlemede olumlu etkisinin olduğu ortaya konulmuştur.

Bu noktada, işyerlerinde alınacak önlemlere ilişkin yapılacak ödemeler kaza ya da meslek hastalığı sonrasında ortaya çıkacak mali duruma yapılacak olan ödemedan daha insancıl ve kolay olduğu gerçeği dikkate alınmalıdır. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliğine yönelik çalışmaları sadece maddiyat olarak değerlendiren düşünceden kurtulmak gerekmektedir (Kılış, 2013).

BÖLÜM 2

MOBİLYA ENDÜSTRİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ

2.1 Mobilya Endüstrisi

Mobilya, yaşamın her alanında yer edinen, fertlerin veya toplumun refahını sağlayan, yaşama yönelik, sosyal ve kültürel gereksinimlere hizmette bulunan, insan yaşam kalitesini doğrudan etkileyen, herkesin ihtiyacına göre kullandığı, insan yaşamında en etkili tek eser olarak tanımlanır (Mobilya sektör raporu 2017). Mobilyanın tasarım ürünü olması sebebi ile birden fazla fonksiyonu aynı anda karşılayacak şekilde çok fonksiyonlu olarak düşünülerek üretilmesi kullanıcılar için tercih sebebi olacaktır. Mobilya üretiminde malzeme olarak masif ahşap, lif levha, yonga levha, kontrplak veya bu malzemelerin birden fazlası bir arada kullanılabilir. Bu malzemeler dışında tamamlayıcı olarak metal, cam, plastik, doğal taşlar gibi diğer malzemeler de mobilya üretiminde kullanılabilir. Kullanıcıların bir mobilyadan beklentisi, kullanım amacı doğrultusunda öncelikle rahatlığı ve sağlıklı olması bununla beraber fonksiyonelliği ve estetik görünümü gibi temel unsurların birleşimi olduğu söylenebilir. Tüm bu beklentileri karşılaması için üretilecek mobilyanın nihai ürüne dönüşmeden önce çok iyi bir şekilde tüm işlevlerini yerine getirebilecek bir tasarıma sahip olması gerekmektedir. Ayrıca toplum içerisinde kullanıcıların maddi gücünün de sembolü haline gelen mobilya seçimi bu önemli rolü ile kullanıcı bireylerin isteklerine göre de farklılıklar göstermektedir. Örneğin, gelir seviyesi yüksek olan kullanıcılar tercihlerini yaşamlarını daha konforlu hale dönüştürmek için kişisel zevkleri doğrultusunda mobilya seçiminde bulunarak optimal kullanımlı alanlar oluşturmaya çalışmaktadırlar, oysa geliri daha düşük olan kullanıcılar ise zevk ve görsellikten daha ziyade mobilyaların sağlamlığı ve işlevselliğini dayalı tercihler yapmaktadırlar. (Mobilya sektör raporu, 2016) Tablo 2.1’de mobilyaların sınıflandırılması gösterilmiştir.

Tablo 2.1: Mobilyaların sınıflandırılması (Mobilya Sektör Raporu, 2016).

Mobilya Sınıflandırılması	Mobilya Tanımlanması
Kullanıldığı yere göre	1. İç <u>mekan</u> mobilyaları 2. Dış mekan mobilyaları
Yer düzlemindeki konuşlandırma şekline göre	1. Hareketli mobilyalar 2. Sabit mobilyalar
Üretimi için kullanılan yapım malzemesinin türüne göre	1. Ahşap mobilyalar 2. Metal mobilyalar 3. Plastik mobilyalar 4. Mermer (veya Taş) mobilyalar 5. Cam mobilyalar 6. <u>Kompozit</u> mobilyalar

Mobilyaların kullanımına yönelik sınıflandırılması 2 başlık altında yapılabilir;

- Kişisel kullanıma göre mobilyalar: Konut içerisinde ki insanların kullandıkları kişisel mobilyalardır.
- Toplu kullanımına göre mobilyalar: Toplu kullanım alanlarına göre tasarlanmış mobilyalardır bunlar da kendi içinde ikiye ayrılırlar:

1-) Kentsel Mobilyalar:

İç mekan mobilyaları (Bürolarda ve işyerlerinde kullanılan mobilyalar),

Dış mekan mobilyaları (Dış mekanlarda insanlara hizmet veren yerlerde bulunan mobilyalar).

2-) Endüstriyel Mobilyalar: Endüstriyel ürünlerin imalatının yapıldığı yerlerde bu amaçla kullanılan mobilyalar.

Ayrıca, mobilyalar yapılarına, vazifelerine, konseptine, amacına, malzemesine ve üst yüzey işlemlerine göre aşağıdaki gibi sınıflandırılabilirler:

- Mobilya birimleri parça parça veya birbiri ile bütün olarak biçimleniyorsa modüler mobilya,
- Tasarımın yapıldığı coğrafik bölge durumuna göre İtalyan, İskandinav ve İngiliz mobilya,

- Laminasyon yöntemiyle yapılmışsa lamin mobilya,
- Birden fazla amaca yönelik yapılmışsa fonksiyonel mobilya,
- Endüstri dönemi öncesi yada sonrası konseptine göre yapılmışsa klasik ya da modern mobilya,
- Montaj durumuna göre monte edilmemiş ya da monteli mobilya,
- Kullanılacak yere göre dizayn edilmişse mutfak, salon, yatak odası, mobilyaları, ofis mobilyaları vb.

2.3 Mobilya Sektöründeki Başlıca Tehlike ve Risk Etmenleri

Türkiye’de genellikle aile şirketlerinin ve küçük ölçekli işletmelerin çalışma gösterdiği mobilya sektörü, son yıllarda globalleşmenin getirdiği rekabet baskısı ile giderek geleneksel üretim zihniyetinden bilgi, sermaye ve dizayn ağırlıklı bir üretim anlayışına doğru değişim göstermektedir. Bu durum işletmelerin üretim kapasitelerini, verimliliklerini artırırken iş kazaları ve meslek hastalıklarının da artmasına sebep olmuş böylelikle işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları zorunlu hale gelmiştir.

Her sektörün kendine has İSG tehlike ve riskleri bulunduğu gibi mobilya sektörünün de kendine özgü sağlık ve güvenlik riskleri bulunmaktadır. Mobilya sektörünü oluşturan işletmeler genellikle geniş bir makine parkuruna sahiptir. Bunun yanında kullanılan hammaddeler ve kimyasallarda oldukça çeşitlidir. Başta ahşap olmak üzere birçok farklı malzemenin (metal, cam, kumaş, sünger, plastik vb) kesilmesi, şekillendirilmesi, delinmesi, birleştirilmesi ve boyanması gibi süreçler makine operatörlerini ve diğer çalışanları çeşitli tehlikelerle karşı karşıya getirmektedir. Gürültü, odun tozu, kullanılan tutkallar ve boyalar bu sektörde öne çıkan tehlikeler olup mobilya endüstrisi çalışanlarında çeşitli riskler oluşturabilmektedir. Mobilya üretim süreçlerinde hammaddelerin ya da ürünlerin taşınması, yüklenmesi, istiflenmesi şeklinde elle kaldırma taşıma işlerinin yoğunluğu, el ile beslenen makineler, el ile desteklenen zımparalama makineleri ve pnömatik zımbalama tabancalarının kullanımı sırasında maruz kalınan titreşim, sürekli ayakta çalışma, monoton ve çok tekrarlı hareketler, yetersiz aydınlatma, ekstrem iklim koşulları diğer göze çarpan tehlikelerdir (ÇSGB, Mobilya Sektörü İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Rehberi). Bu tehlikelerin yanında karşı karşıya kalınabilecek en büyük tehlikelerden birisi de yangın tehlikesidir. Yangın tehlikesine karşı işyeri çalışma ortamında alınacak önlemlerin yanında personellerinde

bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Hazırlanacak acil durum eylem planı kapsamında yangınla mücadele, ilk yardım, arama kurtarma ve tahliye, koruma gibi acil müdahale ekipleri kurulmalı ve ekipteki kişilere profesyonel anlamda sertifikalı eğitimler aldırılarak yetkinliği sağlanmalıdır. Yine yönetmelik kapsamında yapılacak olan senaryolu/senaryosuz tatbikatlarla uygulamalar yapılmalı elde edilen sonuçlar değerlendirilmeli ve olası acil durumlara karşı da hazırlıklı olunmalıdır. Mobilya sektörünün çalışma alanının birçok sektöre oranla daha geniş olması nedeniyle daha çok tehlike ve risk etmenleri ile karşı karşıya kalınmaktadır. Bu risklerle mücadele etmek için ise tehlikeyi tanımlamak ve belirlenen riski kaynağında önlemek gerekmektedir. İşyerlerinde yapılan risk değerlendirme çalışmaları ile bir takım tehlikelerin belirlenmesi mümkün olsa bile çalışma ortamında bulunan tehlike kaynaklarının tamamını belirlememek imkânsızdır. Örneğin çalışma tezgahında işçinin elini sıkıştırma ya da kesme tehlikesini tespit etmek mümkün iken o makinanın çıkarmış olduğu gürültü sebebiyle işçinin işitme kaybına uğraması riski ise ölçüm ile değerlendirilebilir ve kontrol altına alınabilir. Bu gibi ölçüm ile belirlenebilecek ortam tehlikelerinin de somut veriler üzerinden değerlendirilerek analiz edilebilmesi için iş hijyeni ölçümlerinin belirli periyotlarla mutlaka yapılması gerekmektedir. İş Hijyeni Ölçüm Test ve Analiz Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik'te işveren yükümlülükleri kapsamında verilen maddelere uygun olarak iş hijyeni ölçümleri yapılarak sonuçlar ilgili yönetmeliklerin vermiş olduğu sınır değerler ile karşılaştırılmalı ve değerlendirilerek gerekli önlemlerin alınması sağlanmalıdır. İş hijyeni ölçümleri kapsamında gürültü, toz, titreşim, termal konfor, gaz, aydınlatma vb. konularda ölçümler yapılabilmektedir. İşyerine özgü yapılacak olan iş hijyeni ölçümünde ortam ölçümleri ile birlikte kişisel maruziyet ölçümlerinin de yapılarak analiz edilmesi ve sonuçların değerlendirilmesi ile daha güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması sağlanabilir.

Aşağıdaki tabloda ise mobilya sektörüne ait karşılaşılabilecek tehlike kaynakları, nedenleri ve ortaya çıkaracağı riskler verilmiştir.

Tablo 2.2: Mobilya Sektöründeki Başlıca Tehlike ve Risk Grupları.

Mobilya Sektöründe Başlıca Tehlike ve Riskler			
Risk Etmenleri	Tehlikenin Türü	Tehlikenin Nedeni ve Alanı	Muhtemel Riskler
Fiziksel Risk Etmenleri	Mekanik	Hareketli iş ekipmanları ile dönen ekipmanlar	Vücut yaralanmaları (Sıkıştırma, ezme, kesme, vb.)
	Elektrik	İş ekipmanları, elektrik tesisatları, jeneratör, trafo, statik, yıldırım, elektrik, akümülatör,	Elektriğe kapılma, yada şoku vb.
	Termal konfor şartları Sıcaklık (düşük-yüksek) Nem (düşük-yüksek) Hava akım hızı (düşük-yüksek) Radyant ısı	Hava şartları, İş ekipmanları ile çalışmalar Radyant ısı kaynakları (ısıtma, aydınlatma sistemi) Havalandırma sistemi (cebri, tabi)	Sıcak çarpması, üşüme donma, Terleme sıvı, mineral kaybı, Kas iskelet sistemi hastalıkları, kas krampları, kas ağrıları
	Aydınlatma	Aydınlatma sistemi	Gözlerin etkilenmesi Yetersiz görüş, kırma kusurları, yansıma
	Gürültü	İş ekipmanları, (kesme, şekillendirme, delme, bantlama vb. makineleri) yapı faaliyetleri, toz toplama, havalandırma, vb. işlemler	Kalıcı yada geçici işitme kaybı, sinirlilik, uyku bozuklukları, huzursuzluk yada psikolojik etkiler, dikkat dağınıklığı, iletişimin engellenmesi, kulak çınlaması, ritim bozuklukları, yüksek tansiyon benzeri.
	Titreşim El-kol titreşimi Vücut titreşimi	Forklift, elle kullanılan iş malzemeleri, zımpara makinası kullanımı vb.	Dolaşım sistemi bozuklukları, iskelet yada kas sistemi hastalıkları vb.
Kimyasal Etmenler	Toz (fiziko-kimyasal)	Ahşap işleme aşamaları, havalandırma, hammadde depoları, temizlik işlemleri vb.	Toza bağlı oluşan mesleki solunum sistemi hastalıkları, toz patlaması, yangın vb.
	Gaz (fiziko-kimyasal)	Kapalı çalışma alanları ve kaynak işlemleri gibi	Boğulma, yangın, gaz patlaması, toksik gibi etkiler vb.
	Patlayıcı maddeler	Mobilya sektöründe kullanılan araçların yakıtları	Solunum sistemi hastalıkları, Deri hastalıkları, göz hastalıkları, Yutkunmayla oluşan mide bağırsak hastalıkları, Toksik etki, birikimsel etkilere bağlı karaciğer, böbrek vb. tahribatlar, Cilt, mesane, kan, akciğer kanser riskinin artışı, Çevre etkilenmesi.
	Oksitleyici Maddeler	Metal işleme, beyazlatma gibi işlemler, işte kullanılan kimyasalların deposu, temizlik işlemleri vb.	
	Alevlenir maddeler “çok kolay alevlenir, kolay alevlenir, alevlenir”	Kazan dairesi, akaryakıt vb. alevlenir madde depoları, dizel, benzinli forklift vb. iş ekipmanları, arıtma, kanalizasyon, hava gazı, boyama/cilalama, solventle iş ekipmanı temizlik işlemleri, vb.	
	Toksik “toksik, çok toksik,”	Boyar maddeler, solventler, tutkallar	
	Zararlı, Aşındırıcı, Tahriş edici	Temizlik, boya, tutkallar vb. kimyasalları, depolama ve kullanım işlemleri,	

Tablo 2.2: (devam ediyor).

	Alerjik	Odun tozları, boyar maddeler, krom, nikel vb. safsızlık maddeleri, temizlik kimyasalları, güneş, sıcak, soğuk atmosferik olaylar,	
	Kanserojen, Mutajen	Boyar madde ve solvent depolama ve kullanımı, dizel egzoz gazları	
	Üreme için toksik	Mobilya sektöründe bu tür maddeler kullanılmamaktadır.	
	Çevre için tehlikeli	Kimyasallar, katı, sıvı, evsel atık ve atıklar, kazan bacası, egzoz gazları vb.	
Biyolojik Etmenler	Bakteriler	Ahşap malzeme işleme, mutfak, yemekhane, bulaşıkhanesi, çay ocağı vb. yerler,	Bakteri, virüs, parazit ve mantar enfeksiyonları, alerjik reaksiyonlar, zehirlenmeler vb.
	Virüsler		
	Mantarlar		
	Diğer biyolojik etmenler		
Ergonomik Etmenler	Ekranlı araçlarla çalışma	Elle taşıma işleri, büro ve ofis çalışmaları, sık tekrar eden hareketler vb.	Kas-iskelet sistemi hastalıkları
	Elle taşıma		
	Tekrarlı hareketler		
	Uzun süre ayakta çalışma		
	Araç gereç ergonomisi		
Psiko-sosyal Etmenler	İş stresi	Aşırı fiziksel/zihinsel yüklenme,	Sinir sistemi bozukluğu, uyku düzeninin bozulması, dikkat dağınıklığı vb.
	Şiddet	İdari sorunlar, işyeri içi ve dışı şiddet vb.	
	Taciz “uygunsuz muamele”	İrk ayrımcılığı, cinsiyet, kariyer, performans, çalışanlar arasında gruplaşma vb.	
	Görev tanımları	Görev ve yetki ve yükümlülük, tanımlarının yetersizliği, yokluğu,	
	İletişim	Çalışanların, yeterince bilgilendirilmemesi,	
	Amirlerle münasebetler	Amirlere ulaşma, problem ve tehlikeleri bildirebilme,	

Bütün bu tehlike ve risk etmenleri ile birlikte, yapılan araştırmalar yaşanan iş kazalarının %80' inin çalışanların yapmış olduğu güvensiz hareketler nedeniyle olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışanların dikkatsizliği, bilinçsiz hareket etmeleri, mesleki tecrübe eksikliği, stres, aceleci davranmak, kişisel sorunlar ve çalışanların işyeri ile ilgili sorunları

iş kazalarının sebeplerindedir. Çalışanlara verilecek İSG eğitimleri ile eğitim ve bilgi eksikliğini önlemek bir çözüm yoludur. Buna ilave olarak yönetimin İSG uygulamalarına vereceği önem ve bağlılıkla işyerlerinde güvenlik kültürü oluşumu da iş kazalarının önlenmesinde büyük öneme sahiptir. İşyerlerinde yapılacak risk değerlendirme çalışmaları ile tehlikelerin önceden tespit edilmesi ve alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi kazaları önlemede etkin bir yöntemdir. Çalışanların tehlike ve riskler konusunda bilgilendirilmesi, periyodik sağlık muayenelerinin yapılması, mevcut ortam şartlarının daima iyileştirilmesi, kimyasalların bilinçli kullanılması, işe uygun şekilde koruyucu donanımların kullanılması insana değer verilmesi iş kazalarını en aza indirecektir (Kalaycıoğlu, 2015).

BÖLÜM 3

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Ülkemizde mobilya sektöründe üretim yapan işletmelerin yoğunlaştığı şehirler İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Kayseri'dir. Mobilya üretiminin kalbi niteliğinde olan ve mobilya sektöründe hızlı bir gelişme gösteren Bursa ili ve özellikle İnegöl'deki mobilya sektörü üzerinde yapılan bu araştırmada işletmelerde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği algıları ile güvenlik ikliminin ölçülmesi üzerine çalışanlara anket uygulanmıştır. İş sağlığı ve güvenliği kavramlarının benimsenmesi ile güvenlik kültürü oluşumu üzerindeki sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmek amacıyla yapılan bu araştırmada Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) istatistiksel kaza verilerinden, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGÜM), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM) gibi kuruluşların verileri ile konu üzerinde araştırma yapılmış diğer sektörlerle ait tez çalışmaları incelenmiştir.

3.2 Yöntem

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket uygulamasından yararlanılmıştır. İnegöl bölgesinde faaliyet gösteren 16 ayrı fabrikaya anket uygulanması için başvuru yapılmış ve 6 fabrikadan görüşme yapılmasına izin alınmıştır. Araştırma yapılan 6 fabrikada çalışanların hepsine uygulanmak üzere 250 adet anket formu dağıtılmış olup bunlardan geri dönen ve tam doldurulmuş 105 tanesi analizlere dahil edilmiştir. Araştırmada olasılıksız örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Kurtuluş, 2004). Kolayda örnekleme yönteminde veriler ana kütlelden kolay, hızlı ve ekonomik şekilde toplanmaktadır. Bu sebeple değerlendirmeler araştırma yapılan bu fabrikalar üzerinden yapılmakta olup ana kütle hakkında ışık tutacaktır. Çalışma kapsamında 105 katılımcının demografik özellikleri ile ilgili tablo ve yorumlar başlıklar altında incelenmiştir. Ayrıca kullanılan anket formunun Nordic occupational safety climate questionnaire (İskandinav İş Güvenliği İklim Anketi) NOSACQ-50 değerlendirilmesinde yer alan kurallara uygun olarak, iş kazası geçirme durumu, öğrenim durumu, katılımcıların

cinsiyeti, idari pozisyonu ve genel sonuçlara göre güvenlik iklimi değerlendirmesi yapılmıştır. Kullanılan anket formu İskandinav ülkelerinde geliştirilerek dünya çapında, iş güvenliği iklimini teşhis etmek ve güvenlik iklimini değerlendirmek için kullanılan mesleki güvenlik ortam anketidir (NOSACQ-50).

Anketin 25'ten fazla dilde çevirisi olup uluslararası geçerliliğe sahiptir. Bu anket tüm İskandinav ülkelerinde çeşitli endüstrilerde pilot olarak denenmiştir ve sonuçlar anketin güvenilirliğini ve geçerliliğini teyit etmektedir. Anket toplam 50 sorudan oluşmakta olup 7 ayrı boyutta incelenmektedir. Boyutlar ve açılımları aşağıda gösterilmektedir.

Toplam 50 maddeyi içeren yedi emniyet iklimi boyutu;

- 1) Yönetimin güvenliği taahhüdü ve kabiliyeti (9 madde)
- 2) Yönetimin güvenliği güçlendirmesi (7 madde)
- 3) Yönetimin güvenlik adaleti (6 madde)
- 4) Çalışanların güvenliğe bağlılığı (6 madde)
- 5) Çalışanların güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi (7 madde)
- 6) Öğrenme, iletişim ve güven (8 madde)
- 7) Güvenlik sistemlerinin etkinliğine güven (7 madde)

Ankette üç bölüm ile toplam 50 adet cevaplanması istenilen soru ve katılım derecesi ölçülen ifadeler yer almaktadır. Anket formunun ilk bölümü katılımcıların demografik özelliklerinden oluşmaktadır. Bu bölümde katılımcılara, doğum yılı, cinsiyeti, idari pozisyonu, medeni durumu, öğrenim durumu ve iş kazası geçirip geçirmediğini belirlemeye yönelik altı soru sorulmaktadır.

İkinci bölümde katılımcılara, yönetici ve danışmanların işyerlerinde güvenliği sağlamaları konusunda yapılan çalışmaların çalışanlar tarafından nasıl anlaşılacağını belirlemeye yönelik 22 soru sorulmaktadır. Bu ifadelerin ölçülmesinde 5'li Likert ölçeğinden faydalanılmıştır. Ölçek, “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Fikrim Yok”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde ifadelerden oluşmaktadır.

Üçüncü bölümde katılımcılara, işyerlerinde çalışanların (işçilerin) güvenliğinin sağlanması konusunda ne hissettiklerini belirlemeye yönelik 28 soru sorulmaktadır. Bu ifadelerin

ölçülmesinde 5’li Likert ölçeğinden faydalanılmıştır. Ölçek, “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Fikrim Yok”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde ifadelerden oluşmaktadır.

Güvenlik iklimi ölçeğinin boyutlarının hesaplanabilmesi için NOSACQ 50’ ye göre bazı maddeler pozitif bazı maddeler negatif kodlanmıştır. Diğer bir deyişle araştırmada ölçülen bazı maddeler olduğu gibi bırakılırken bazı maddelerde ters kodlanmıştır. Bu maddelerin hangilerinin ne şekilde kodlandığı tablo 3.1’ de gösterilmiştir.

Tablodaki boyutlar hesaplanacak emniyet iklimi boyutunu göstermektedir. Tablodaki A değerleri ise anketteki soruların numaralarını göstermektedir. Boyutların değerlendirilmesi için gruplandırılan sorular formülasyonda tarif edildiği gibi hesaplanarak elde edilecek boyutun değerinin belirlenmesinde kullanılmaktadır.

Tablo 3.1: Boyutlara göre anket formülasyon tablosu.

Emniyet İklimi Boyutları	Pozitif formüle edilmiş maddeler	Formülasyonu tersine çevrilmiş maddeler
Boyut 1 - Yönetimin güvenlik önceliği, bağlılığı ve yetkinliği (9 madde)	A1, A2, A4, A6, A7	A3, A5, A8, A9
Boyut 2 - Yönetimin güvenliği güçlendirilmesi (7 madde)	A10, A11, A12, A14, A16	A13, A15
Boyut 3 - Yönetimin güvenlik adaleti (6 madde)	A17, A19, A20, A22	A18, A21
Boyut 4 - İşçilerin güvenlik bağlılığı (6 madde)	A23, A24, A27	A25, A26, A28
Boyut 5 - İşçilerin güvenlik önceliği ve risk kanıksamama durumu (7 madde)	A33	A29, A30, A31, A32, A34, A35
Boyut 6 – Güvenlik iletişimi, öğrenme ve iş arkadaşlarının güvenlik yeterliliğine duyduğu güven (8 madde)	A36, A37, A38, A39, A40, A42, A43	A41
Boyut 7 - Güvenlik sistemlerinin etkinliğine duyulan güven (7 madde)	A44, A46, A48, A50	A45, A47, A49

Tablo 3.2’de ise sorulara verilen yanıtların formülasyonda kullanılacak sayısal değerleri gösterilmektedir.

Tablo 3.2: Ölçek puanlama tablosu.

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Olumlu maddeler için puanlama	1	2	3	4	5
Ters maddeler için puanlama	5	4	3	2	1

3.2.1 Güvenlik İklimi Ölçeğinin Boyutlarının Hesaplanması

Araştırmanın boyutları NOSACQ 50’ ye göre hesaplanmıştır. Formüllerde kullanılan A değerleri anketteki soru numaralarını göstermektedir. Boyutların hesaplanmasında kullanılan formülasyonlar şöyledir (URL-4, 2019).

B1 boyutunun hesaplanması:

B1: Yönetimin güvenlik önceliği, bağlılığı ve yetkinliği

$(A1 + A2 + (5-A3) + A4 + (5-A5) + A6 + A7 + (5-A8) + (5-A9)) /$ Yanıtlanan öğelerin sayısı

B2 boyutunun hesaplanması:

B2: Yönetimin güvenliği güçlendirilmesi

$(A10 + A11 + A12 + (5-A13) + A14 + (5-A15) + A16) /$ Yanıtlanan öğelerin sayısı

B3 boyutunun hesaplanması:

B3: Yönetimin güvenlik adaleti

$(A17 + (5-A18) + A19 + A20 + (5-A21) + A22) /$ Yanıtlanan öğelerin sayısı

B4 boyutunun hesaplanması:

B4: İşçilerin güvenlik bağlılığı

$(A23 + A24 + (5-A25) + (5-A26) + A27 + (5-A28)) /$ Yanıtlanan öğelerin sayısı

B5 boyutunun hesaplanması:

B5: İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu

$(5-A29) + (5-A31) + (5-A31) + (5-A32) + A33 + (5-A34) + (5-A35)) /$ Yanıtlanan öğelerin sayısı

B6 boyutunun hesaplanması:

B6: Güvenlik iletişimi, öğrenme ve iş arkadaşlarının güvenlik yeterliliğine duyduğu güven
(A36 + A37 + A38 + A39 + A40 + (5-A41) + A42 + A43) / Yanıtlanan öğelerin sayısı

B7 boyutunun hesaplanması:

B7: Güvenlik sistemlerinin etkinliğine duyulan güven
(A44 + (5-A45) + A46 + (5-A47) + A48 + (5-A49) + A50) / Yanıtlanan öğelerin sayısı

Boyutların sonuçlarının değerlendirilmesi aşağıdaki maddelere göre yapılmaktadır.

- 3,30'dan fazla bir puan, gelişmeleri sürdürmek için iyi bir seviyeye işaret eder.
- 3,00 ile 3,30 arasında bir puan, biraz iyileştirme ihtiyacı olan oldukça iyi bir seviyeye işaret eder.
- 2,70 ile 2,99 arasında bir puan, iyileştirme ihtiyacı olan oldukça düşük bir seviye gösterir.

Hesaplanan boyutların sonuç değerlerine göre yorum ve değerlendirmeler yapılarak katılımcıların güvenlik iklimi algılarının ölçülmesi hedeflenmektedir.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE TARTIŞMA

Hızla gelişen sanayileşme ve teknolojik ilerlemelerle birlikte yapılan işin büyüklüğü, niteliği ve karlılığının yanında insan sağlığı ve güvenliğinin korunması gerekliliğine verilen önemde artmıştır. Dünyada ve ülkemizde yaşanan iş kazaları ve meslek hastalıkları, işveren, çalışan ve ülke açısından birçok maddi ve manevi kayıplara neden olmaktadır. İnsan sağlığı ve güvenliğinin korunması gerekliliği ile birlikte birçok kanun ve yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Ülkemizde de ilk defa bağımsız iş güvenliği kanunu olarak yayınlanan 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu işletmeler için birtakım uygulamaları zorunlu kılarak çalışanların daha güvenli ve sağlıklı ortamlarda iş görmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Bu önemli gelişmelerin kanunen işletmelerde uygulanması zorunlu kılınırken çalışanların konu hakkında ki bilgi ve algı düzeyinin ölçülmesi, işletmelerin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını ne kadar benimsediği ve ne kadar uyguladığı, üst yönetimin tutum ve davranışlarının çalışanlar yönünden karşılığının ne olduğunun belirlenmesi ve güvenlik kültürü oluşumunun izlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre mobilya sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği algıları ve güvenlik iklimi ölçümü bulgu ve değerlendirmeleri aşağıda açıklanmıştır.

4.1 Anket Sorularının Analiz Sonuçları

Bu bölümde anket yoluyla ulaşılan verilerin analizi SPSS paket programı ile yapılarak elde edilen bulgular ve değerlendirmeler sunulmaktadır.

Tablo 4.1: Yaş Dağılımı.

		F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli	25 YAŞ VE ALTI	16	15.2	15.5	15.5
	26-35 YAŞ ARASI	30	28.6	29.1	44.7
	36-45 YAŞ ARASI	29	27.6	28.2	72.8
	46-55 YAŞ ARASI	20	19.0	19.4	92.2
	56 YAŞ VE ÜSTÜ	8	7.6	7.8	100.0
	Toplam	103	98.1	100.0	
Eksik		2	1.9		
Toplam		105	100.0		

Tablo 4.1'e göre ankete katılanların yaş dağılımı incelendiğinde yaş ortalamasının 26 ile 45 yaşları arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 4.2: Cinsiyet.

		F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli	erkek	76	72.4	73.1	73.1
	kadın	28	26.7	26.9	100.0
	Toplam	104	99.0	100.0	
Eksik		1	1.0		
Toplam		105	100.0		

Tablo 4.2'ye göre ankete katılanların % 72,4'ü erkek, % 26,7'si ise kadındır. Bir cevaplayıcı bu soruya cevap vermemiştir. Sektörde erkek ağırlıklı bir istihdam politikasının sonuçları açık bir şekilde görülmektedir.

Tablo 4.3: Medeni Durum.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli evli	76	72.4	73.1	73.1
bekar	21	20.0	20.2	93.3
boşanmış	7	6.7	6.7	100.0
Toplam	104	99.0	100.0	
Eksik	1	1.0		
Toplam	105	100.0		

Tablo 4.3'e göre ankete katılanların %74,2' si evli, %20'si Bekar, %6,7'sinin boşanmış olduğu görülmektedir. Bir cevaplayıcı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 4.4: Eğitim Durumu.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli ilkokul	22	21.0	21.2	21.2
ortaokul	26	24.8	25.0	46.2
lise	45	42.9	43.3	89.4
üniversite	11	10.5	10.6	100.0
Toplam	104	99.0	100.0	
Eksik	1	1.0		
Toplam	105	100.0		

Tablo 4.4'e göre ankete katılanların %21 ilkokul, %24,8 ortaokul, %42,9 lise, %10,5 üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Bir katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir. Sektörde lise mezunu çalışan sayısının daha fazla olduğu görülmektedir ve mesleki yeterlilik belgesi zorunluluğunun yürürlüğe girmesinin etkileri de göz ardı edilmemelidir.

Tablo 4.5: İdari (yönetimle ilgili) Pozisyonu.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli evet	22	21.0	21.2	21.2
hayır	82	78.1	78.8	100.0
Toplam	104	99.0	100.0	
Eksik	1	1.0		
Toplam	105	100.0		

Tablo 4.5'e göre ankete katılanların %21,2' lik kısmının idari pozisyonun olduğu görülmüştür. Bir katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir.

Tablo 4.6: İş Kazası geçirdiniz mi?

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli geçirmedim	48	45.7	46.2	46.2
hafif geçirdim	30	28.6	28.8	75.0
orta derecede geçirdim.	21	20.0	20.2	95.2
ağır derecede geçirdim.	5	4.8	4.8	100.0
Toplam	104	99.0	100.0	
Eksik	1	1.0		
Toplam	105	100.0		

Tablo 4.6'ya göre ankete katılanların %48'i iş kazası geçirmedim, %28,6'si hafif geçirdim, %20'si orta derecede geçirdim, %4,8'i ağır geçirdim olarak cevaplamıştır. Bir katılımcı ise bu soruya cevap vermemiştir. Sektörel olarak bakıldığında riskli bir iş kolu olduğunu ve iş kazası vakalarının sık yaşandığı söylenebilir.

Tablo 4.7: İdare, iş programı yoğun olsa bile çalışanları burada güvenlik kurallarıyla uyum içerisinde çalışmaya teşvik eder.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	38	36.2	36.2	36.2
katılıyorum	58	55.2	55.2	91.4
fikrim yok	5	4.8	4.8	96.2
katılmıyorum	2	1.9	1.9	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.7'ye göre iş programının yoğun olmasının işyerinde ki güvenlik kurallarını etkilemediği ve kurallara her zaman uygun çalışıldığı söylenebilir. Yoğun iş programları güvenlikle ilgili gerekenlerin yerine getirilmesini hiçbir zaman engellememelidir yönetimin bu konu da ki davranış ve tutumları güvenlik kültürü oluşumunun önemli bir parçasıdır.

Tablo 4.8: İdare herkesin güvenlikle ilgili gerekli bilgileri almasını sağlar.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	39	37.1	37.1	37.1
katılıyorum	52	49.5	49.5	86.7
fikrim yok	9	8.6	8.6	95.2
katılmıyorum	2	1.9	1.9	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.8'de görüldüğü üzere %86,6'lık oran ile idarecinin çalışanlara güvenlikle ilgili gerekli bilgileri verdiği anlaşılmaktadır. Yöneticilerin güvenlikle ilgili konularda çalışanları bilgilendirmesi yasal olarak sorumlulukları arasında da yer almaktadır. Güvenlikle ilgili gerekli bilgilerin çalışanlar tarafından bilinmesi ve uygulanması iş kazalarının önlenmesini sağlamaktadır.

Tablo 4.9: İdare, güvenlikle ilgili bir kurala uyulmadığında umursamayıp görmezden gelir.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	9	8.6	8.6	8.6
katılıyorum	29	27.6	27.6	36.2
fikrim yok	26	24.8	24.8	61.0
katılmıyorum	30	28.6	28.6	89.5
kesinlikle katılmıyorum.	11	10.5	10.5	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.9'a genel olarak bakıldığında işyerlerinde güvenlik kurallarına uyulmasına dikkat edildiği ve kural ihlallerinin önemsendiği söylenebilir. Çalışanların kurallara uyması kendi görev ve sorumlulukları arasında yer alan önemli bir durumdur. Kurallara uymayan kişilerin ise mutlaka uyarılarak bir daha aynı uygunsuzluğu tekrar etmemesi adına geliştirici önlemlerin alınması iş kazalarının önlenmesinde önem arz etmektedir. Bu konu da çalışanların birbirlerini uyarmalarını teşvik edici uygulamalar yapılmalıdır.

Tablo 4.10: İdare, üretimden önce güvenliğe önem verir.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	28	26.7	26.7	26.7
katılıyorum	46	43.8	43.8	70.5
fikrim yok	26	24.8	24.8	95.2
katılmıyorum	3	2.9	2.9	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.10'daki veriler incelendiğinde işyerlerinde üretimden önce güvenliğe önem verildiği anlaşılmaktadır. İşletmelerde üretim baskısı olmadan, güvenlik öncelikli üretim sistemi ile iş kazalarının önlenmesi sağlanabilir ve güvenlik kültürü oluşumu desteklenebilir.

Tablo 4.11: İdare çalışanların iş programı yoğun olduğunda riskler alabileceklerini kabul eder.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	19	18.1	18.3	18.3
katılıyorum	54	51.4	51.9	70.2
fikrim yok	24	22.9	23.1	93.3
katılmıyorum	6	5.7	5.8	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	104	99.0	100.0	
Eksik	1	1.0		
Toplam	105	100.0		

Tablo 4.11'e göre yoğun iş programı olduğunda çalışanların risk alarak çalışabileceği görülmektedir. Bir önceki tabloda güvenliğe önem verildiğini gösteren verilerin bu tablo ile çakıştığı görülmektedir. Çalışanların yoğun üretim dönemlerinde risk aldıklarını gösteren bu tabloya göre üretim baskısının güvenlik kültürü oluşumuna olumsuz etki ettiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4.12: Çalışanlar, idarecinin güvenliği sağlamadaki yeterliliğine güven duyuyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	26	24.8	24.8	24.8
katılıyorum	59	56.2	56.2	81.0
fikrim yok	17	16.2	16.2	97.1
katılmıyorum	2	1.9	1.9	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.12 genel olarak incelediğinde çalışanların idarecinin, güvenliği sağlamasında ki yeterliliğine güvendikleri sonucuna varılmaktadır. Bu sonuca göre işletmelerin güvenliği sağlamada yetkin oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.13: İdare, denetimler sırasında ortaya çıkan güvenlik problemlerinin hemen düzeltilileceğini garanti altına alır.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	24	22.9	22.9	22.9
katılıyorum	51	48.6	48.6	71.4
fikrim yok	24	22.9	22.9	94.3
katılmıyorum	3	2.9	2.9	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.13 incelendiğinde işyerlerinde ortaya çıkan güvenlik problemlerinin çözümünde idarenin hemen önlem alacağına çalışanların inandığı görülmektedir. Güvenlik problemlerinin çözümüne inanan çalışanlar kendilerini daha güvende hissederek daha huzurlu çalışırlar ve kendilerinin de tespit edeceği güvenlik problemlerinin önleneceğine inandıklarında güvenlik üzerine düşünerek farkındalığın artırılmasını sağlamış olacaktırlar.

Tablo 4.14: Bir risk oluştuğunda, idare bunu eyleme geçmemekle birlikte dikkate almaz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	9	8.6	8.6	8.6
katılıyorum	26	24.8	24.8	33.3
fikrim yok	19	18.1	18.1	51.4
katılmıyorum	31	29.5	29.5	81.0
kesinlikle katılmıyorum.	20	19.0	19.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.14'deki sonuçlara göre işyerlerinde oluşan risklerin eyleme dönüşmeden önlem alınacağına çalışanların inandığı anlaşılmaktadır. Bu önemli sonuç işyerlerinde alınan önlemlerin kazaları önlemede büyük katkı göstereceğine çalışanların inandığını göstermektedir.

Tablo 4.15: İdare, güvenliği tam anlamıyla sağlamaya yönelik yetkinlikten yoksundur.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	8	7.6	7.6	7.6
katılıyorum	25	23.8	23.8	31.4
fikrim yok	19	18.1	18.1	49.5
katılmıyorum	35	33.3	33.3	82.9
kesinlikle katılmıyorum.	18	17.1	17.1	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.15'e göre işyerlerinde idarenin güvenliği tam anlamıyla sağlama konusunda yetkin olduğu anlaşılmaktadır. Çalışanların yönetime bu konuda inanması güvenlik kültürü oluşumuna önemli katkı sağlamaktadır.

Tablo 4.16: İdare, anlamlı olan ve gerçekten işe yarayan güvenlik programları düzenlemek için çaba gösterir.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	24	22.9	22.9	22.9
katılıyorum	69	65.7	65.7	88.6
fikrim yok	7	6.7	6.7	95.2
katılmıyorum	4	3.8	3.8	99.0
kesinlikle katılmıyorum	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.16'ya göre idarenin gerçekten işe yarayan güvenlik programlarını düzenlemek için çaba gösterdiği anlaşılmaktadır. Çalışanların bu konuda yönetime olan inancı güvenlik kültürü oluşumunu olumlu yönde etkileyecektir. Üst yönetimin güvenlik ile ilgili tutum ve davranışı güvenlik ikliminin temelini oluşturan önemli bir durumdur ve işletmelerde bu çalışmaların yapılması önemli bir gelişmedir.

Tablo 4.17: İdare, her bireyin diğer bireylerin güvenliğini etkileyebileceğinden emindir ve bunun farkındadır.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	13	12.4	12.4	12.4
katılıyorum	60	57.1	57.1	69.5
fikrim yok	28	26.7	26.7	96.2
katılmıyorum	2	1.9	1.9	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.17'ye göre idarenin her bireyin diğer bireylerin güvenliğini etkileyebileceğinden emindir ve bunun farkındadır sorusuna %69,5'lik kısım olumlu cevap vermiştir. Bu verilere göre yönetimin her bireyin diğer bireylerin güvenliğini etkileyebileceğinden emin olduğu söylenebilir.

Tablo 4.18: İdare, burada çalışanları güvenliklerini etkileyecek kararlara katılım göstermeleri için teşvik eder.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	24	22.9	22.9	22.9
katılıyorum	59	56.2	56.2	79.0
fikrim yok	18	17.1	17.1	96.2
katılmıyorum	3	2.9	2.9	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.18'e göre idarenin işyerlerinde çalışanların güvenliklerini etkileyecek kararlara katılım göstermelerini teşvik ettiği anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre çalışanlara teşvik edici uygulamaların yapılması güvenlik kültürü gelişimini destekleyici önemli bir sonuçtur.

Tablo 4.19: İdare, asla çalışanlarının tekliflerini güvenliği dikkate almadan değerlendirmez.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	30	28.6	28.6	28.6
katılıyorum	42	40.0	40.0	68.6
fikrim yok	23	21.9	21.9	90.5
katılmıyorum	9	8.6	8.6	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.19'a göre çalışanların idareye sundukları tekliflerin güvenlik kuralları dikkate alınarak değerlendirildiği söylenebilir. Bu sonuca göre güvenlik odaklı yaklaşım politikasının çalışanlara öğretilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.20: İdare, iş alanındaki herkesin güvenlik ve riskle ilgili konularda yüksek yeterliğe sahip olması için çaba gösterir.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	22	21.0	21.0	21.0
katılıyorum	58	55.2	55.2	76.2
fikrim yok	20	19.0	19.0	95.2
katılmıyorum	4	3.8	3.8	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.20'ye göre idarenin iş alanındaki herkesin güvenlik ve riskle ilgili konularda yüksek yeterliliğe sahip olması için çaba gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu önemli sonuç işletmelerde iş kazalarının önlenmesi adına temel basamaklardan olan tehlikelerin ön görülmesi ve riskler konusunda bilinçlenmenin sağlanması adına çalışmalar yapıldığını göstermektedir.

Tablo 4.21: İdare, güvenlikle ilgili karar almadan önce çalışanların fikirlerini asla sormaz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	10	9.5	9.5	9.5
katılıyorum	30	28.6	28.6	38.1
fikrim yok	19	18.1	18.1	56.2
katılmıyorum	28	26.7	26.7	82.9
kesinlikle katılmıyorum.	18	17.1	17.1	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.21'e göre idarenin, güvenlikle ilgili kararlar almadan önce çalışanların fikirlerini dikkate aldığı söylenebilir. Çalışanların fikirlerinin alınması ile onların güvenlik konularına dâhil edilmesi ve yaptıkları işleri düşünmeleri sağlanarak güvenliği artırmak hedeflenmelidir.

Tablo 4.22: İdare, güvenlikle ilgili kararlara çalışanları dahil eder.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	28	26.7	26.7	26.7
katılıyorum	49	46.7	46.7	73.3
fikrim yok	20	19.0	19.0	92.4
katılmıyorum	6	5.7	5.7	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.22'ye göre idarenin güvenlikle ilgili kararlara çalışanları da dahil ettiği söylenebilir. Bu sonuca göre çalışanların güvenlik kararlarına katılmaları sağlanarak güvenlik kültürü oluşumu hedeflenmektedir.

Tablo 4.23: İdare, kaza araştırmalarında doğru bilgileri toplar.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	27	25.7	25.7	25.7
katılıyorum	52	49.5	49.5	75.2
fikrim yok	20	19.0	19.0	94.3
katılmıyorum	3	2.9	2.9	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.23'e göre %75,2'lik oranla idarenin kaza araştırmalarında doğru verileri kullandığı sonucuna varılabilir. Doğru veriler kullanılması ile doğru kaza analizleri yapılarak olası iş kazalarının önlenmesi sağlanmaktadır.

Tablo 4.24: İdareden yaptırım (olumsuz sonuçlar) korkusu burada çalışanların kıl payı kazaları bildirmesi konusunda cesaretini kırar.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	22	21.0	21.0	21.0
katılıyorum	37	35.2	35.2	56.2
fikrim yok	31	29.5	29.5	85.7
katılmıyorum	5	4.8	4.8	90.5
kesinlikle katılmıyorum.	10	9.5	9.5	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.24'e göre idarenin çalışanlar üzerinde ki baskısının kıl payı (ramak kala) olayların bildirilmesini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Ramak kala olay bildirimleri en az iş kazaları kadar büyük öneme sahiptir yapılacak ramak kala bildirimlerine alınacak önlemlerle aslında olası iş kazalarının da önlenmesi sağlanmaktadır. Dolayısıyla işletmelerde çalışanların yaşadıkları ramak kala olayları rahatlıkla ifade edebilecekleri bir sistem ve işleyiş kurularak önlem alınması hedeflenmelidir. İşletmeler bu ramak kala olaylarını fırsat olarak değerlendirmeli ve gerekli önlemleri alarak olası iş kazalarından korunmalıdır.

Tablo 4.25: İdare, kaza ile alakası olan kişileri dikkatlice dinler.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	28	26.7	26.7	26.7
katılıyorum	59	56.2	56.2	82.9
fikrim yok	12	11.4	11.4	94.3
katılmıyorum	4	3.8	3.8	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.25'deki verilere göre idarenin kaza ile alakası olan kişileri dikkatlice dinlediği söylenebilir. Kaza ile ilgili kişilerin dinlenmesi kaza sonrasında araştırma yaparak alınacak önlemlerin belirlenmesinde en etkili yöntemdir. Bu sayede kaza analizleri etkili olarak yapılmakta ve kök neden ortaya çıkarılarak alınacak önlemlerle kazaların tekrar yaşanması engellenmektedir.

Tablo 4.26: İdare, bir kaza meydana geldiğinde suçlu kişileri değil, nedenlerini araştırır.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	26	24.8	24.8	24.8
katılıyorum	56	53.3	53.3	78.1
fikrim yok	17	16.2	16.2	94.3
katılmıyorum	5	4.8	4.8	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.26'dan elde edilen verilere göre idarenin bir kaza meydana geldiğinde, suçlu kişileri değil, nedenlerini araştırdığı söylenebilir. Kaza nedenlerinin araştırılması ve sonucu doğrultusunda etkili önlemlerin alınması ile aynı kaza ve türevlerinin önlenmesi sağlanmaktadır.

Tablo 4.27: İdare, her zaman kazalar ile ilgili çalışanları suçlar.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	20	19.0	19.0	19.0
katılıyorum	23	21.9	21.9	41.0
fikrim yok	26	24.8	24.8	65.7
katılmıyorum	27	25.7	25.7	91.4
kesinlikle katılmıyorum.	9	8.6	8.6	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.27'deki verilere göre, kaza geçiren kişilerin kazanın nedeni olarak kendilerinin gösterildiği ve suçlandığına katıldıkları sonucuna varılmaktadır. Bu sonuca göre çalışanlar kazanın nedeni olarak gösterilmekte ve yönetimin bu konuda ki baskısından korkmaktadırlar.

Tablo 4.28: İdarenin, kaza ile alakası olan kişilere eşit muamelede bulunur.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	12	11.4	11.4	11.4
katılıyorum	37	35.2	35.2	46.7
fikrim yok	26	24.8	24.8	71.4
katılmıyorum	25	23.8	23.8	95.2
kesinlikle katılmıyorum.	5	4.8	4.8	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.28'deki verilere göre, idarenin kaza ile alakası olan kişilere eşit muamelede bulunduğu söylenebilir. Tablo 4.27'de ki sonuçla çelişen bu durum, çalışanların kaza sonrasında işini kaybetme korkusunun yaratmış olduğu psikolojik durumun nedeni olabilir.

Tablo 4.29: Çalışanlar olarak yüksek seviyede güvenliği sağlayabilmek için birlikte sıkı çalışıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	32	30.5	30.5	30.5
katılıyorum	47	44.8	44.8	75.2
fikrim yok	14	13.3	13.3	88.6
katılmıyorum	9	8.6	8.6	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.29'dan elde edilen verilere göre, %75,3'lük oranla çalışanların güvenliği sağlamak için iş birliği yaptığı söylenebilir. Bu olumlu sonuç işyerlerinde güvenlik kültürünün oluşumuna da katkı sağlayacaktır.

Tablo 4.30: Çalışanlar olarak iş ortamının her zaman düzenli olmasını garanti altına almak için ortak sorumluluk alıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	13	12.4	12.4	12.4
katılıyorum	27	25.7	25.7	38.1
fikrim yok	32	30.5	30.5	68.6
katılmıyorum	21	20.0	20.0	88.6
kesinlikle katılmıyorum.	12	11.4	11.4	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.30'a bakıldığında çalışanların %30,5'lik oranla fikrim yok olarak cevapladıkları bu soruda iş ortamını düzenli tutmak için ortak sorumluluk almak konusunda çekimser olduklarını göstermektedir. İş kazaları önlemede etkili yöntemlerin başında olan işyeri ve temizliği ve düzeni konusunda çalışanların bilinçlendirilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Tablo 4.31: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	13	12.4	12.4	12.4
katılıyorum	27	25.7	25.7	38.1
fikrim yok	32	30.5	30.5	68.6
katılmıyorum	21	20.0	20.0	88.6
kesinlikle katılmıyorum	12	11.4	11.4	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.31'e göre örneklem grubunu oluşturan iş görenlerin, çalışanlar olarak birbirimizin güvenliğine özen göstermiyoruz sorusuna ağırlıklı olarak olumlu cevaplamış ve bu sonuca göre çalışanların birbirlerinin güvenliğini sağlama konusunda henüz farkındalığa ulaşmamış olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4.32: Çalışanlar olarak ortaya çıkan donatım risklerinden (hatalarından) sakınıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	22	21.0	21.0	21.0
katılıyorum	37	35.2	35.2	56.2
fikrim yok	40	38.1	38.1	94.3
katılmıyorum	4	3.8	3.8	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.32'ye bakıldığında, kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum cevaplarının %56,2'lik oranla yanıtladığı görülmektedir. Bu verilere göre çalışanların donatım risklerinden oluşabilecek hatalara karşı kendilerini korudukları söylenebilir. Çalışanlar üretim tehlikeleri ile karşılaşan ilk kişiler olduğu için donatım tehlikeleri ile de ilk karşılaşan onlardır ve karşılaştıkları tehlikelere karşı da önlem alma konusunda ilk görev onlarıdır karşılaştıkları tehlikelerin bildirimini yaparak önlem aldirmek konusunda sorumluluklarını yerine getirmeleri olası birçok iş kazasının önüne geçilmesini sağlayan önemli bir görevdir.

Tablo 4.33: Çalışanlar olarak birbirimize güvenli çalışma konusunda yardımcı oluyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	26	24.8	24.8	24.8
katılıyorum	60	57.1	57.1	81.9
fikrim yok	14	13.3	13.3	95.2
katılmıyorum	4	3.8	3.8	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.33'e bakıldığında çalışanlar olarak, birbirimize güvenli çalışma konusunda yardımcı oluyoruz sorusuna %81,9'luk oranla katılım gösterildiği görülmektedir. Bu verilere göre, çalışanların birbirlerine güvenli çalışma konusunda yardımcı oldukları söylenebilir ki bu olumlu sonuç işyerlerinde güvenlik kültürü oluşumuna önemli katkı sağlayacaktır.

Tablo 4.34: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenliği için sorumluluk almıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	12	11.4	11.4	11.4
katılıyorum	28	26.7	26.7	38.1
fikrim yok	30	28.6	28.6	66.7
katılmıyorum	21	20.0	20.0	86.7
kesinlikle katılmıyorum.	14	13.3	13.3	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.34'deki verilere göre diğer tablolarda çıkan olası sonuçların aksine çalışanların birbirlerinin güvenliği için sorumluluk almadığı sonucuna varılmaktadır. Çalışanların birbirlerinin güvenliği için önlem alma konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Çalışanlar kendi güvenliği kadar çalışma arkadaşlarının da güvenliğini düşünecek bilinçte olurlarsa iş güvenliği kültürü sağlanmış olacaktır.

Tablo 4.35: Çalışanlar olarak, riskleri kaçınılmaz olarak kabul ediyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	13	12.4	12.4	12.4
katılıyorum	36	34.3	34.3	46.7
fikrim yok	19	18.1	18.1	64.8
katılmıyorum	25	23.8	23.8	88.6
kesinlikle katılmıyorum.	12	11.4	11.4	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.35 incelendiğinde çalışanların işyerlerinde ki riskleri kaçınılmaz olarak gördükleri ve bu durumu kabullendikleri anlaşılmaktadır. Bu olumsuz durum işyerlerinde çalışanların risklerin görmezden gelindiğini ve kişilerin bu durumu kabullenerek çalıştığını göstermektedir. En önemli iş kazası nedeni olarak gösterilen tehlikeli durum ve tehlikeli hareket sonucu iş kazalarının kaçınılmaz olduğu unutulmamalıdır.

Tablo 4.36: Çalışanlar olarak küçük kazaları günlük iş hayatımızın bir parçası olarak görüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	14	13.3	13.3	13.3
katılıyorum	46	43.8	43.8	57.1
fikrim yok	23	21.9	21.9	79.0
katılmıyorum	15	14.3	14.3	93.3
kesinlikle katılmıyorum.	7	6.7	6.7	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.36'daki veriler incelendiğinde çalışanların küçük kazaları işin bir parçası olarak gördükleri anlaşılmakta olup, bu sonuç işyerlerinde henüz güvenlik kültürü oluşumu için gerekli şartların sağlanmadığını çalışanların bu konuda bilgilendirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu ön yargılı yaklaşımı kırmak için işyerlerinde eğitimler yapılarak güvenlik önceliğinin kabul edildiğini göstermek gerekmektedir.

Tablo 4.37: Çalışanlar olarak, tehlikeli davranışları kaza oluşmadığı sürece önemsemiyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	13	12.4	12.4	12.4
katılıyorum	46	43.8	43.8	56.2
fikrim yok	22	21.0	21.0	77.1
katılmıyorum	15	14.3	14.3	91.4
kesinlikle katılmıyorum.	9	8.6	8.6	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.37 incelendiğinde, çalışanların yaptığı tehlikeli davranışlar kazaya dönüşmediği sürece önemsenmediği sonucuna varılmaktadır. Yine olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkan bu sonuç işyerlerinde yapılan tehlikeli davranışların bir alışkanlık oluşturduğu ve kazaya dönüşmediği sürece de bu durumun devam ettirildiği anlaşılmaktadır. İş güvenliğinin en önemli parçalarından birisi olan tehlikeli davranışlar iş kazalarının en büyük nedenlerinden birisi olarak değerlendirilir ve bu davranışlar engellenmediği sürece her an iş kazası yaşanması muhtemeldir. Çalışanların bu konuda bilgilendirilmesi sağlanarak güvenlik kültürü oluşumuna katkı sağlanabilir.

Tablo 4.38: Çalışanlar olarak işi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	6	5.7	5.7	5.7
katılıyorum	27	25.7	25.7	31.4
fikrim yok	30	28.6	28.6	60.0
katılmıyorum	32	30.5	30.5	90.5
kesinlikle katılmıyorum.	10	9.5	9.5	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.38'e göre cevaplayıcıların, çalışanlar olarak, işi zamanında tamamlayabilmek için güvenlik kurallarını dikkate almıyoruz sorusuna ağırlıklı olarak katılmadıkları görülmekte olup güvenlik kurallarını dikkate aldıklarını ifade ettikleri sonucuna varılmaktadır.

Tablo 4.39: Çalışanlar olarak iş programı yoğun olsa bile asla risk almayı kabul etmiyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	17	16.2	16.2	16.2
katılıyorum	47	44.8	44.8	61.0
fikrim yok	28	26.7	26.7	87.6
katılmıyorum	9	8.6	8.6	96.2
kesinlikle katılmıyorum.	4	3.8	3.8	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.39'a bakıldığında, çalışanların iş programı ne kadar yoğun olsa da risk almadan çalıştığı söylenebilir. Bu olumlu sonuç işyerlerinde güvenlik öncelikli çalışmaların yapıldığını göstermektedir. Güvenlik öncelikli çalışmaların yapılması ve üst yönetimin desteği güvenlik kültürü oluşumuna katkı sağlayan önemli bir gelişmedir.

Tablo 4.40: Çalışanlar olarak, işimizin korkaklara uygun olmadığını düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	21	20.0	20.0	20.0
katılıyorum	24	22.9	22.9	42.9
fikrim yok	40	38.1	38.1	81.0
katılmıyorum	8	7.6	7.6	88.6
kesinlikle katılmıyorum.	12	11.4	11.4	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.40'daki verilere göre çalışanların yaptıkları işin korkaklara uygun olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bu sonuca göre çalışanların işini riskli olarak kabul ettiği ve bu riskli çalışma ortamında da kendi sağlığını tehlikeye sokacak kadar cesur olduklarını düşündükleri sonucuna varılmaktadır. Güvenlik kültürü oluşumunu olumsuz etkileyecek bu sonuç da yine çalışanların eğitilmesi ile önlenabilir.

Tablo 4.41: Çalışanlar olarak işte risk almayı kabul ediyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	11	10.5	10.5	10.5
katılıyorum	24	22.9	22.9	33.3
fikrim yok	34	32.4	32.4	65.7
katılmıyorum	24	22.9	22.9	88.6
kesinlikle katılmıyorum.	12	11.4	11.4	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.41'e göre risk almayı kabul ediyoruz sorusuna verilen cevaplara göre çalışanların yaptıkları işte risk almayı kabul etmeleri konusunda kararsız kaldıkları söylenebilir. İSG kanunu kapsamında riskleri kaynağında önlemek birinci hedef olarak gösterilmektedir bu nedenle riskler olduğu gibi kabul edilmemelidir, riskleri önlemek adına çalışmalar yapılmalıdır.

Tablo 4.42: Çalışanlar olarak bir güvenlik sorunu oluştuğunda bu soruna çözüm bulmaya çalışıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	16	15.2	15.2	15.2
katılıyorum	60	57.1	57.1	72.4
fikrim yok	19	18.1	18.1	90.5
katılmıyorum	8	7.6	7.6	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.42'ye bakıldığında işyerlerinde güvenlik sorunu oluştuğunda çalışanların bu soruna çözüm bulmaya çalıştığı söylenebilir. Sorunlara çözüm üretmek için çalışanların görüşlerinin alınması güvenlik kültürü oluşumuna katkı sağlamada önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir ve kazaların önlenmesinde uygulanan önemli teknikler arasında yer almaktadır.

Tablo 4.43: Çalışanlar olarak birlikte çalışırken kendimizi güvende hissediyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	21	20.0	20.0	20.0
katılıyorum	57	54.3	54.3	74.3
fikrim yok	19	18.1	18.1	92.4
katılmıyorum	5	4.8	4.8	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.43'e göre çalışanların birlikte çalıştıklarında kendilerini güvende hissettikleri söylenebilir. Çalışanların işyerlerinde kendilerini güvende hissetmeleri daha rahat çalışmalarını ve işe adaptasyonu artırarak iş kazalarının azaltılmasını sağlamaktadır.

Tablo 4.44: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenliğini sağlamaya yönelik yeterliliğe güveniyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	18	17.1	17.1	17.1
katılıyorum	56	53.3	53.3	70.5
fikrim yok	20	19.0	19.0	89.5
katılmıyorum	6	5.7	5.7	95.2
kesinlikle katılmıyorum.	5	4.8	4.8	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.44'deki veriler incelendiğinde elde edilen sonucun 4.34 numaralı tablo verileri ile çeliştiği görülmektedir. Bu sonuca göre çalışanların birbirlerinin güvenliğini sağlama konusunda ki yeterliliğe güvendikleri görülmektedir.

Tablo 4.45: Çalışanlar olarak kazaları önleme konusunda edindiğimiz tecrübelerden ders alıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	22	21.0	21.0	21.0
katılıyorum	61	58.1	58.1	79.0
fikrim yok	12	11.4	11.4	90.5
katılmıyorum	8	7.6	7.6	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.45’de verilen cevaplar incelendiğinde çalışanların kazaları önleme konusunda edinilen tecrübelerden ders aldıkları söylenebilir. Bu sonuç, yaşanan kazaların bir daha tekrar etmemesi adına işyerlerinde önlemler alındığını ve çalışanların konu hakkında bilgilendirildiğini göstermektedir.

Tablo 4.46: Çalışanlar olarak birbirimizin güvenlik ile ilgili görüş ve önerilerini ciddiye alıyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	26	24.8	24.8	24.8
katılıyorum	55	52.4	52.4	77.1
fikrim yok	19	18.1	18.1	95.2
katılmıyorum	4	3.8	3.8	99.0
kesinlikle katılmıyorum.	1	1.0	1.0	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.46’ya göre çalışanların birbirlerinin güvenlikleri için verdikleri görüş ve önerileri ciddiye aldıkları söylenebilir. Bu sonuca göre çalışanların birbirlerinin güvenliği adına görüş ve önerilerde bulduklarını ve her bireyin görüşünün ciddiye alınarak değerlendirildiğini göstermektedir. Bu önemli sonuç işyerlerinde farkındalığı artırıcı güzel bir uygulama olarak değerlendirilmeli ve bu konuda teşvik edici uygulamalar yapılmalıdır.

Tablo 4.47: Çalışanlar olarak, güvenlik ile ilgili nadiren konuşuyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	13	12.4	12.4	12.4
katılıyorum	47	44.8	44.8	57.1
fikrim yok	23	21.9	21.9	79.0
katılmıyorum	19	18.1	18.1	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.47 incelendiğinde çalışanların güvenlikle ilgili konularda çok sık konuşmadıkları söylenebilir. Bu anlamda işletmelerde haftalık yapılacak iş başı konuşmaları ile işyeri güvenliği adına konuşmalar yapılmalı ve çalışanların bu konuya odaklanması sağlanarak farkındalığın artırılması sağlanabilir.

Tablo 4.48: Çalışanlar olarak, bu tür konular (güvenlik ile ilgili) gündeme geldiğinde güvenlik konularını tartışırız.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	15	14.3	14.3	14.3
katılıyorum	60	57.1	57.1	71.4
fikrim yok	21	20.0	20.0	91.4
katılmıyorum	7	6.7	6.7	98.1
kesinlikle katılmıyorum	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.48 deki veriler incelendiğinde çalışanların işyerlerinde güvenlikle ilgili konular gündeme geldiğinde bu konular üzerinde tartıştığı söylenebilir. Bu sonuç işyerlerinde güvenlik kültürü oluşumunu olumlu yönde etkileyebilecek önemli bir bulgu olarak değerlendirilmelidir.

Tablo 4.49: Çalışanlar olarak, güvenlik konusunda özgürce ve açık olarak konuşabiliriz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	18	17.1	17.1	17.1
katılıyorum	54	51.4	51.4	68.6
fikrim yok	27	25.7	25.7	94.3
katılmıyorum	4	3.8	3.8	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.49'a göre çalışanların işyerlerinde güvenlikle ilgili konuları özgür ve açık bir şekilde konuşabildiği söylenebilir. Bu önemli sonuç işyerlerinde güvenlik kültürü oluşumunu olumlu yönde destekleyici uygulamalar yapıldığını göstermektedir. Çalışanların güvenlik üzerine düşünerek çözüm önerileri geliştirmeleri güvenlik iklimi oluşumunu hızlandırmaktadır.

Tablo 4.50: Çalışanlar olarak, iyi bir güvenlik temsilcisinin kazaları önlemede önemli bir rol üstlendiğini düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	27	25.7	25.7	25.7
katılıyorum	61	58.1	58.1	83.8
fikrim yok	11	10.5	10.5	94.3
katılmıyorum	4	3.8	3.8	98.1
kesinlikle katılmıyorum.	2	1.9	1.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.50'ye göre işyerlerinde seçilen güvenlik temsilcilerinin kazaları önlemede önemli bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Çalışan temsilcilerinin aktif rolü ile iş kazalarının önlenmesi sağlanmaktadır. İşyerlerinde çalışan temsilcileri seçilmeli ve eğitilerek aktif rol almaları sağlanmalıdır. Çalışan temsilcilerinin çalışanlarda alacağı görüş ve önerileri üst yönetimle paylaşması ile alınacak güvenlik önlemleri işyerlerinde güvenlik iklimi oluşumunu hızlandıracaktır.

Tablo 4.51: Çalışanlar olarak, güvenlik çemberinin/değerlendirmesinin güvenlik üzerinde hiçbir etkisi olmadığını düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	7	6.7	6.7	6.7
katılıyorum	32	30.5	30.5	37.1
fikrim yok	37	35.2	35.2	72.4
katılmıyorum	19	18.1	18.1	90.5
kesinlikle katılmıyorum.	10	9.5	9.5	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.51'e göre çalışanların ağırlıklı olarak fikrim yok olarak cevapladığı bu sorunun içeriğinin bilinmediğini göstermektedir. Çalışanların bu konularda eğitilmesi sağlanarak farkındalığın artırılması sağlanabilir. İşyerlerinde yapılan güvenlik çemberi değerlendirmesi ile tehlikelerin analiz edilmesi sağlanarak ön görülen tehlikeler için önlem alınması planlanmakta ve oluşabilecek iş kazalarının önlenmesi hedeflenmektedir.

Tablo 4.52: Çalışanlar olarak, güvenlik eğitiminin kazaları önlemek için yararlı olduğunu düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	23	21.9	21.9	21.9
katılıyorum	66	62.9	62.9	84.8
fikrim yok	12	11.4	11.4	96.2
katılmıyorum	1	1.0	1.0	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.52'ye göre işyerlerinde düzenlenen güvenlik eğitimlerinin kazaları önlemede yararlı olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre yapılacak eğitimlerin farkındalığı artıracığı anlaşılmaktadır. 6331 Sayılı İSGK'nu kapsamı yanında işletmelerde ki özel durumlar ile işe özgü eğitimlerin yapılması ve takip edilmesi kazaları önlemede büyük öneme sahiptir.

Tablo 4.53: Çalışanlar olarak, güvenlik için erken planlama yapmanın anlamsız olduğunu düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	10	9.5	9.5	9.5
katılıyorum	26	24.8	24.8	34.3
fikrim yok	32	30.5	30.5	64.8
katılmıyorum	27	25.7	25.7	90.5
kesinlikle katılmıyorum.	10	9.5	9.5	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.53'e göre çalışanlar tarafından fikrim yok seçeneğinin ağırlıklı olarak ön plana çıktığı bu soruda güvenlik ile ilgili erken yapılacak planlamaların kazaları önceden önlemede önemli olduğu algısı tam olarak anlaşılmamıştır. Kazaları önlemede ki en önemli aşama olan proaktif yaklaşım ile kazaları ön görerek önlem almak adına farkındalığı artırıcı eğitimler yapılarak kazaların önlenmesi sağlanabilir. Çalışanların işe başlamadan önce karşılaşılabileceği tehlikeleri ön görerek önlem alması olası iş kazalarını önlemede büyük öneme sahiptir.

Tablo 4.54: Çalışanlar olarak, güvenlik çemberinin/değerlendirmesinin bize ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmada yardımcı olduğunu düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	14	13.3	13.3	13.3
katılıyorum	62	59.0	59.0	72.4
fikrim yok	19	18.1	18.1	90.5
katılmıyorum	6	5.7	5.7	96.2
kesinlikle katılmıyorum.	4	3.8	3.8	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.54' deki verilere göre işyerlerinde güvenlik çemberi/değerlendirmesinin yapılmasının çalışanlarca tehlikeli durumları ortaya çıkarmada etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. 4.51 numaralı soru ile ters mantıkla sorulan bu soru da çalışanların güvenlik değerlendirmesinin faydalı olduğuna inandıklarını göstermektedir. Güvenlik

değerlendirmesi ile çalışanların karşı karşıya kalabilecekleri tehlikelerin analizleri yapıldığı için kazaları önlemede büyük öneme sahiptir.

Tablo 4.55: Çalışanlar olarak, güvenlik eğitiminin anlamsız olduğunu düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	7	6.7	6.7	6.7
katılıyorum	25	23.8	23.8	30.5
fikrim yok	15	14.3	14.3	44.8
katılmıyorum	26	24.8	24.8	69.5
kesinlikle katılmıyorum.	32	30.5	30.5	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.55'e göre işyerlerinde yapılan güvenlik eğitimlerinin çalışanlarca faydalı olarak düşünüldüğü söylenebilir. Elde edilen bu sonuca göre çalışanlara eğitim yapılması iş kazalarını önleme ve iş güvenliği konularında farkındalığı artırıcı önemli bir teknik olarak uygulanmalıdır.

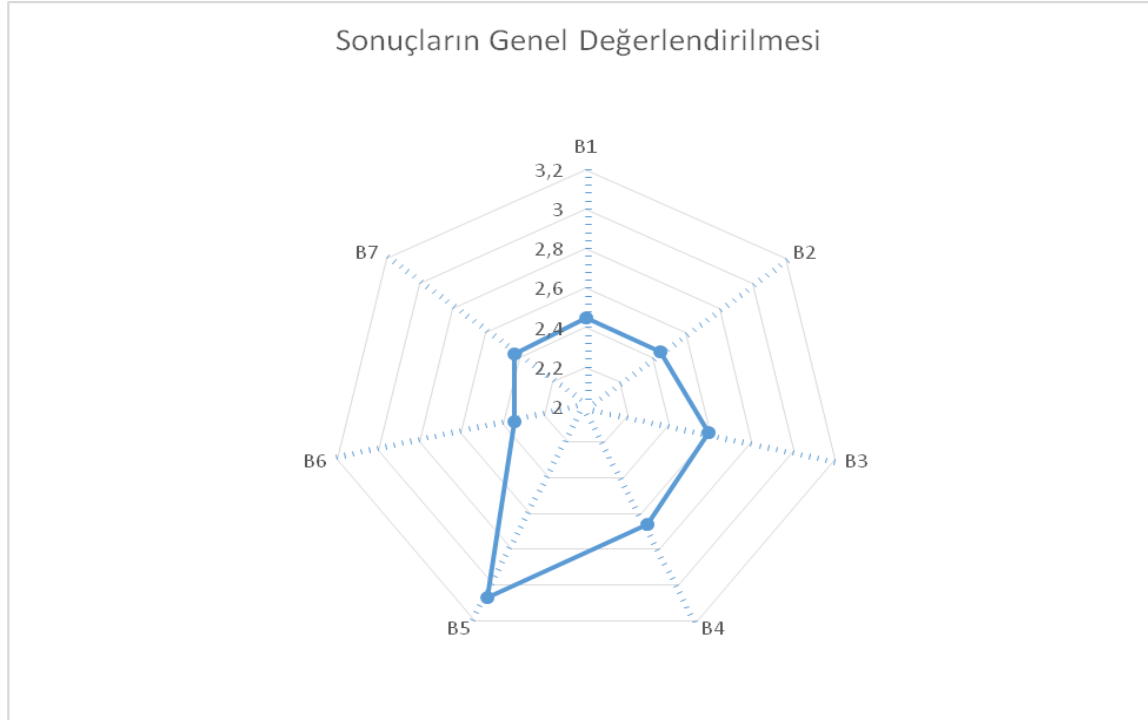
Tablo 4.56: Çalışanlar olarak, güvenlik için belirgin (açık) amaçların olmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.

	F	%	Geçerli %	Birikimli %
Geçerli kesinlikle katılıyorum	22	21.0	21.0	21.0
katılıyorum	53	50.5	50.5	71.4
fikrim yok	24	22.9	22.9	94.3
katılmıyorum	3	2.9	2.9	97.1
kesinlikle katılmıyorum.	3	2.9	2.9	100.0
Toplam	105	100.0	100.0	

Tablo 4.56'ya göre çalışanların işyerlerinde güvenlik için konulan amaçların olmasının önemli olduğunu düşündükleri söylenebilir. İşletmelerde üretim hedeflerinin yanında güvenlik ile ilgili hedefler belirlenmeli ve uygulanmalıdır. İş güvenliği konusunda açık hedeflerin olması daha etkili sonuçlar elde etmeyi sağlamaktadır. Örneğin sıfır (0) iş kazası hedefi ile yola çıkan işletmelerde daha olumlu sonuçların elde edileceği aşikardır.

4.2 Sonuçların Boyutlara Göre Genel Değerlendirilmesi

Uygulanan anket sonuçlarının boyutlara göre genel değerlendirilmesi şekil 4.1'e göre aşağıdaki gibi yorumlanmıştır.

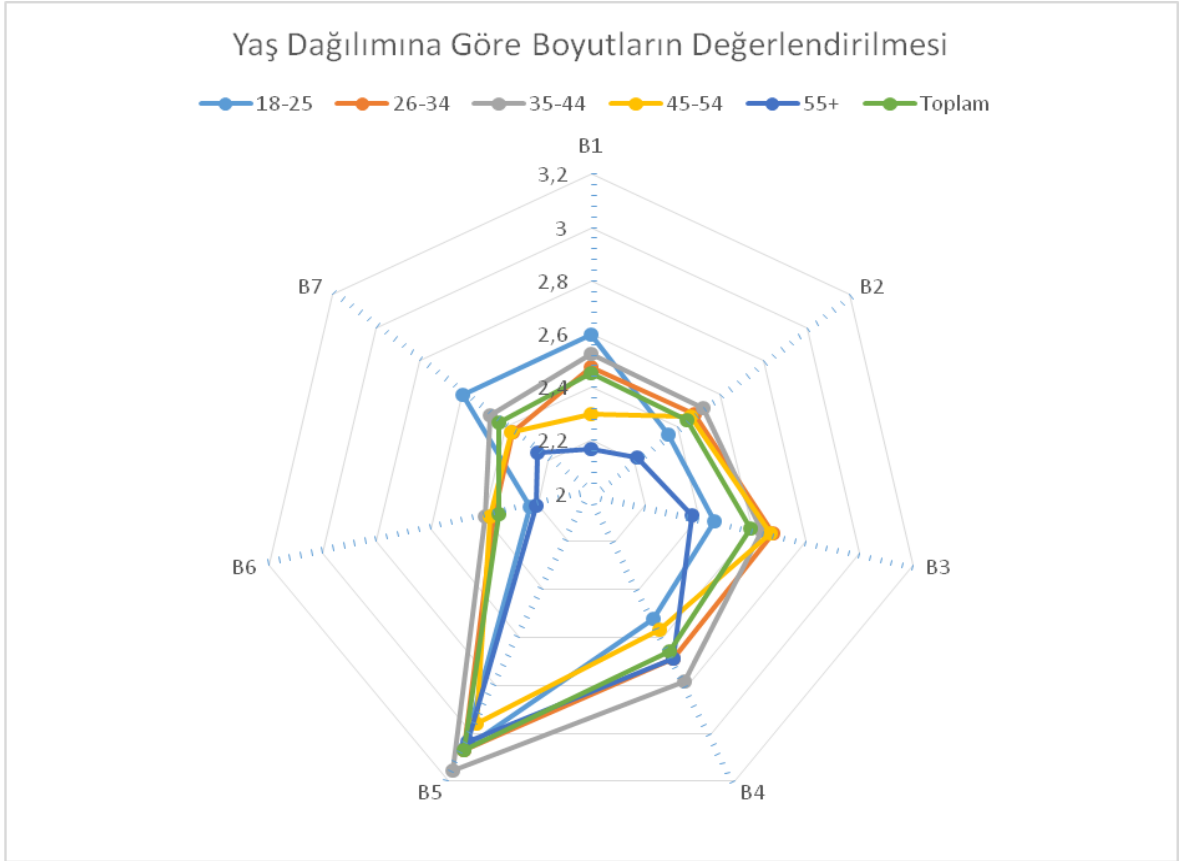


Şekil 4.1: Boyutlara göre sonuçların genel değerlendirilmesi.

Şekil 4.1 incelendiğinde B5 boyutunda belirtilen “İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu”nun en yüksek ortalama değer ile cevaplandığı görülmektedir. Bu sonuç, çalışanların işyerlerinde öncelikli olarak güvenliği benimsediğini işin yürütülüş şartları ne olursa olsun risk alarak çalışma yapılmadığını ve önceliğin güvenlik olduğunu göstermektedir. B5 boyutunun çalışanlarca benimsendiği ve diğer boyutların ise gelişmeye daha çok ihtiyaç duyduğu söylenebilir. İş güvenliği yönünden değerlendirildiğinde ise bu sonuç yapılan iş güvenliği uygulamalarının çalışanlar tarafından benimsendiği ve uygulandığını göstermektedir. Risklerin kabul edilmemesi ön görülerek önlem alınması kazaları önlemede en temel aşamadır, geliştirilebilir uygulamalarla çalışanların bilinç seviyelerinin artırılması sağlanarak işletmelerde iş güvenliği kültürünün oluşturulması sağlanabilir.

4.3 Yaş Dağılımına Göre Boyutların Değerlendirilmesi

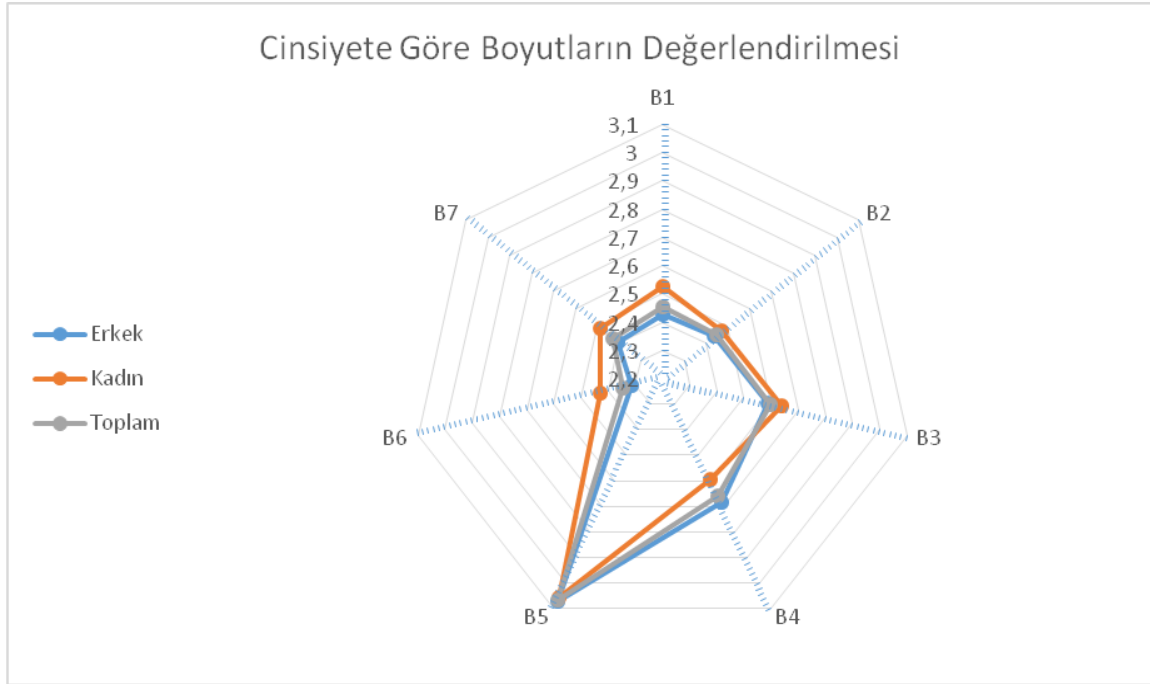
Yaş dağılımına göre boyutların değerlendirilmesi şekil 4.2'ye göre aşağıdaki gibi yorumlanmıştır.



Şekil 4.2: Yaş dağılımına göre boyutların değerlendirilmesi.

Şekil 4.2'deki yaş dağılımlarının boyutlara göre sonuçları incelendiğinde; tüm yaş gruplarının genel ortalamasının B5 boyutunda (İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu) birleştiği görülmektedir. Yaş aralığı olarak bakıldığında ise 35 ile 44 arası yaş grubunun ise en yüksek ortalama sonuç değeri ile B5 boyutunda ön plana çıktığı görülmektedir. Orta yaş grubu olarak nitelendirilen bu grubun gerek tecrübeleri gerekse İSG kurallarını benimsemesi diğer yaş gruplarına oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yaş gruplarının ise güvenlik algısı konusunda daha çok gelişmeye ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

4.4 Cinsiyete Göre Boyutların Değerlendirilmesi

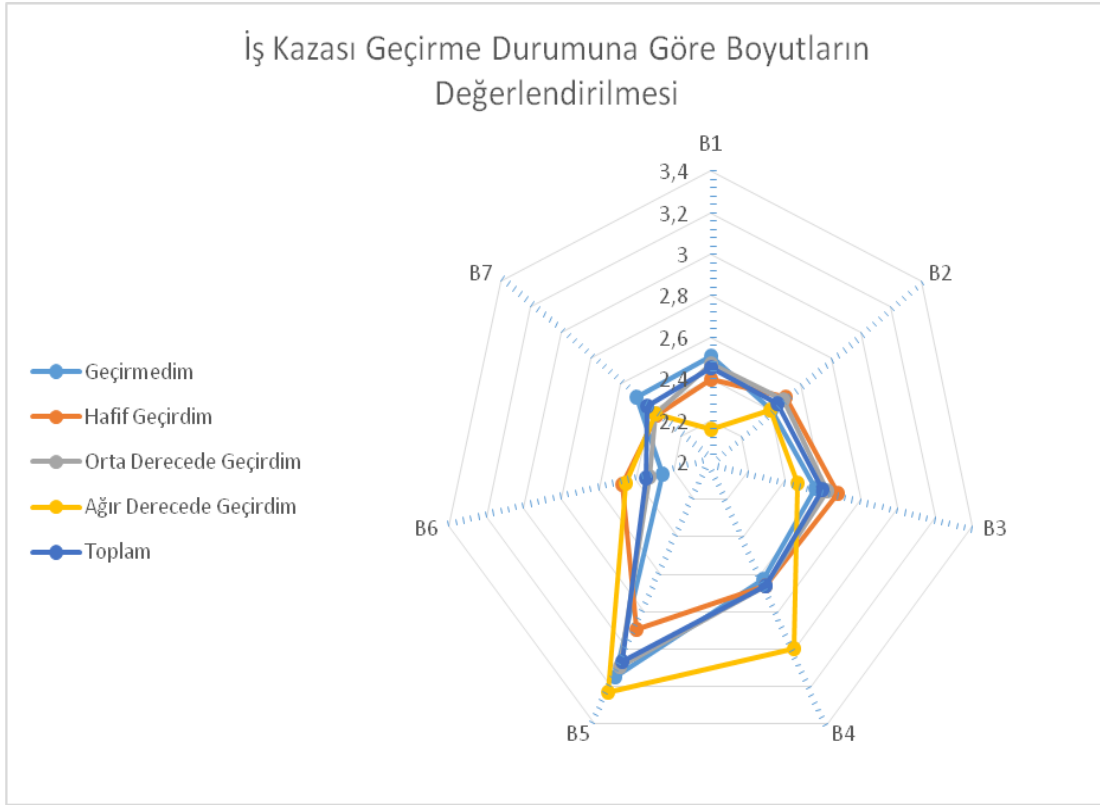


Şekil 4.3: Cinsiyete göre boyutların değerlendirilmesi.

Şekil 4.3’de gösterilen cinsiyete göre boyutların değerlendirilmesi, incelendiğinde B5 boyutunun “İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu”nun en yüksek sonuç değeri ile ön plana çıktığı görülmektedir. Grafikte ön plana çıkan önemli bir farklılık kadın çalışanların vermiş olduğu cevaplarda görülmektedir. Kadın çalışanların erkek çalışanlara oranla daha yüksek yüzdelerle tüm boyutlarda ön planda olduğunu ve güvenlik hassasiyetinin yüksek olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlara göre kadın çalışanların güvenlik konusunda ki hassasiyetlerinin erkeklere oranlara daha yüksek olduğu söylenebilir ve bu sonuçlar işletmelerde güvenlik kültürünün oluşumunda kadın çalışanların daha önemli rol üstlenebileceğini göstermektedir. Bu alanda kadın çalışan istihdamının artırılmasının güvenlik kültürü gelişimine önemli katkılar sağlayacağı anlaşılmaktadır.

4.5 İş Kazası Geçirme Durumuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi

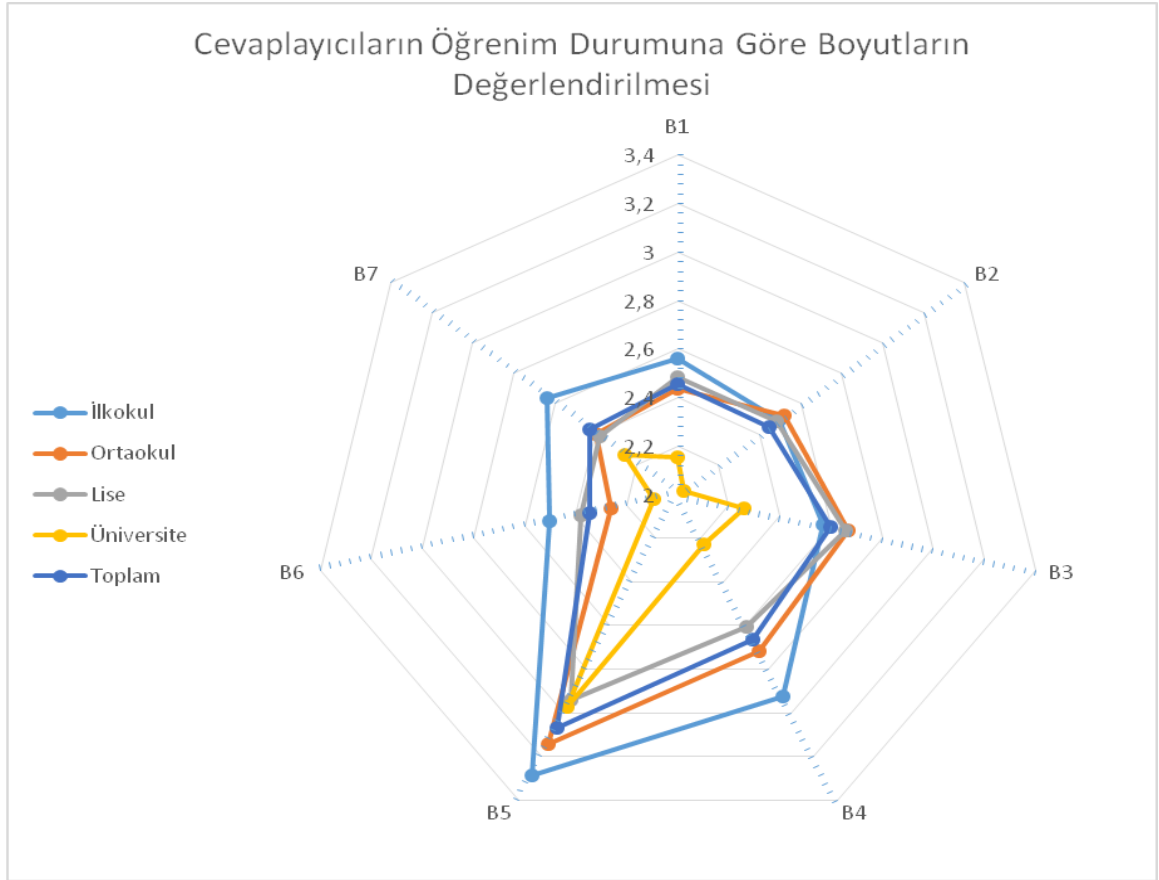


Şekil 4.4: İş kazası geçirme durumuna göre boyutların değerlendirilmesi.

Şekil 4.4 incelendiğinde diğer boyutlardan farklı olarak ön plana çıkan “İşçilerin güvenlik bağlılığı” boyutuna (B4) verilen cevapların ağır derecede iş kazası geçirenler tarafından yüksek oranda cevaplandığı görülmektedir. Bu durum kaza geçiren kişinin geçirmiş olduğu iş kazasının etkisinin sonucuna bağlı olabilir. Bu sonuca göre çalışanların kaza sonrasında güvenlik kurallarına bağlılığın önemini farkına vardığını göstermektedir. Alınacak proaktif önlemlerle kazalar olmadan önce önlem alınarak çalışanlara bu konunun önemi anlatılmalı ve güvenlik bağlılığı artırılmalıdır.

Verilen cevapların ortalamasına bakıldığında ise B5 boyutunda belirtilen “İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu”nun en yüksek değerde olduğu görülmektedir.

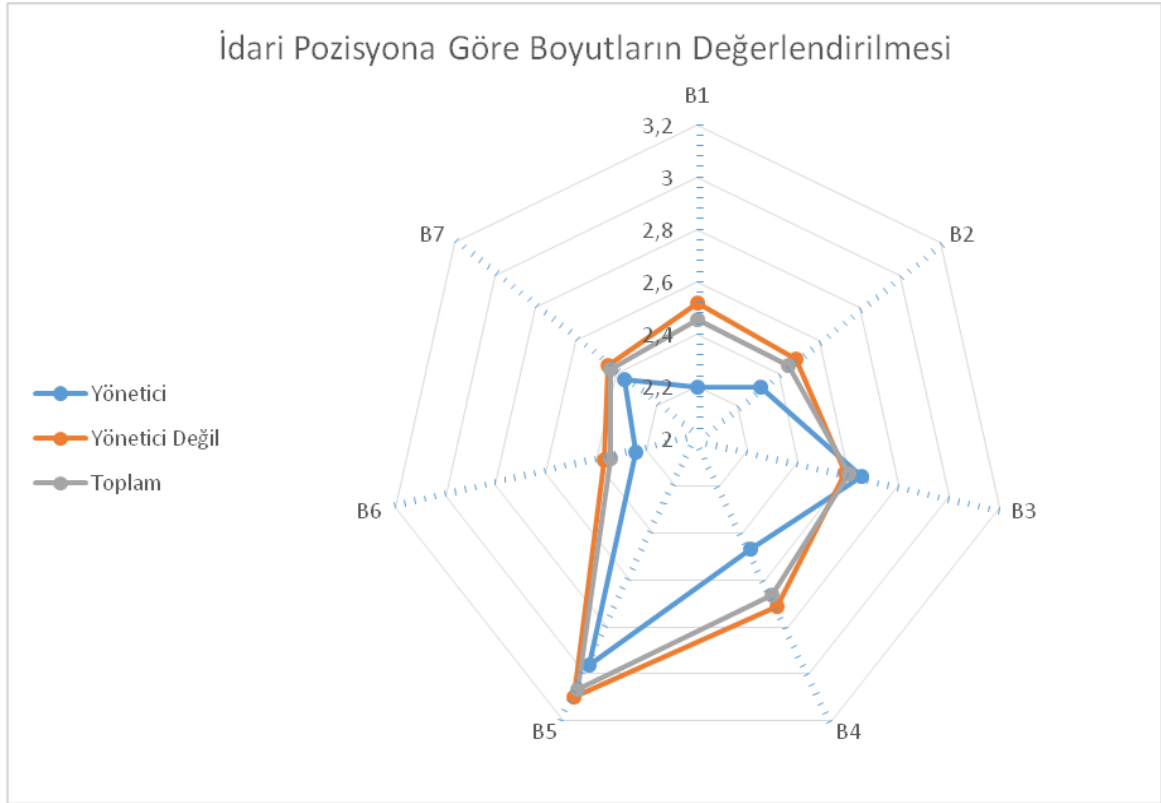
4.6 Öğrenim Durumuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi



Şekil 4.5: Ankete katılanların öğrenim durumuna göre boyutların değerlendirilmesi.

Şekil 4.5'e göre ön plana çıkan farklılıklar ilkökul mezunu çalışanların verdiği cevapların sonuçlarında görülmektedir. Bu sonuçlar ilkökul mezunu katılımcıların aslında gelişmelere daha açık olduğunu ve İSG eğitimleri ile güvenlik algılarının artırılabilirliğinin kanıtı niteliğindedir. Yapılan eğitimlerin içselleştirilmesi ile çalışanlarda güvenlik kültürü oluşturulmasına katkı sağlanabilir. Sonuç ortalamalarının ise yine en yüksek değerle "İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu" ile B5 boyutunda olduğu görülmektedir. Sektörde üniversite mezunu çalışan sayısının azlığı, daha çok lise ve dengi okullardan mezun çalışanların istihdam edilmesi ile elde edilen bu sonuçlar değerlendirildiğinde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği konusunda gelişmelere daha açık olduğu, yapılacak eğitim ve uygulamalarla iş güvenliği kültürü oluşumuna hızlı adapte olunacağını göstermektedir. Mesleki yeterlilik kanunu kapsamında çalışanların yapmış olduğu işte yetkinleşmesi hedeflenmekte ve bu konuya önemli katkılar sağlayacağı sonucuna varılmaktadır.

4.7 İdari Pozisyonuna Göre Boyutların Değerlendirilmesi



Şekil 4.6: Ankete katılanların idari pozisyonuna göre boyutların değerlendirilmesi.

Şekil 4.6'ya göre ankete katılanların idari pozisyonuna göre boyutların değerlendirilmesi incelendiğinde B5 boyutunda belirtilen “İşçilerin güvenlik önceliği ve riski kabul etmemesi durumu”nun en yüksek değerde olduğu görülmektedir.

Yönetici olmayanların verdiği cevaplar ile yönetici olanların verdiği cevaplar karşılaştırıldığında B1 ve B4 boyutunda farklılıklar ortaya çıktığı görülmektedir.

B1 “Yönetimin güvenlik önceliği, bağlılığı ve yetkinliği” boyutu ile B4 “İşçilerin güvenlik bağlılığı” boyutuna verilen cevaplarda yönetici olmayanların daha yüksek oranda cevap verdiği görülmektedir.

Bu sonuçlara göre idari pozisyonu olmayan çalışanların güvenlik konusunda üst yönetimden destek beklendiğini ve aslında güvenlik bağlılığının yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre işletmelerde üst yönetimin güvenliğe verdiği önemin çalışanlar tarafından nasıl algılandığı açıkça görülmektedir. Bu durumda işletmelerde üst yönetimin

güvenlik algısı ile güvenlik kültürü oluşumunun doğrudan ilgili olduğu ve güvenliğe verilen önemin çalışanlar tarafından benimsendiği söylenebilir. Organizasyonel öncelikleri belirleyen üst yönetimin oluşturacağı etkin risk yönetim kültürü ile tüm çalışanların sürece dahil edilmesi sağlanarak güvenlik kültürü oluşumu sağlanabilir. Dolayısı ile işletmelerde güvenlik kültürü oluşumunun öncelikle üst yönetimden başlanarak uygulanması gerektiği ve çalışanların da içine dahil edildiği bir sistematikte daha olumlu sonuçlar alınabileceği görülmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Gelişen teknoloji ve küreselleşme iş hayatında da birçok önemli gelişmenin meydana gelmesini sağlamıştır. Her sektörde olduğu gibi mobilya sektöründe de bu gelişmelerin iş hayatına yansıtılması ve beraberinde gelen çeşitli sorunlar karşısında çalışanların daha güvenli ve sağlıklı bir ortamda çalışması sağlanmalıdır.

İş sağlığı ve güvenliği çalışanlar, işverenler ve ülke açısından büyük bir öneme sahiptir. İşverenler için rekabet ortamı, üretim artırma, verim ve tasarruf gibi konuları öncelikli kılsa da çalışanlar için sağlık, güvenli çalışma ortamı, iş kaybı ve maddi kayıplar önemli konular olarak kabul edilmektedir.

Ülkemizde 2012 yılında yayınlanarak yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile birlikte iş hayatında statü ayrımı gözetmeksizin her işyerinin kanun kapsamında ele alınarak iş güvenliği uygulanması kabul edilmiştir.

Kanun, iş sağlığı ve güvenliğinin işyerlerinde tesis edilmesini çoğunlukla işverene bırakmıştır. İşveren işyerlerinde her türlü tedbiri almak, çalışanların sağlığını korumak, mesleki riskleri önlemek, eğitimleri düzenlemek, gerekli araç gereçleri sağlamak ve değişen ortam şartlarına adapte edip mevcut durumun iyileştirilmesi için her türlü önlemi almakla yükümlü kılınmıştır. Kanun işverene yükümlülükler verdiği gibi çalışanlara da bir takım yükümlülükler vermiştir. Kanun kapsamında çalışanlar aldıkları eğitim ve işverenin talimatları doğrultusunda çalışmak, kendilerinin ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehlikeye düşürmemekle yükümlüdürler. Çalışanlar kendilerine verilen kişisel koruyucu donanımları doğru kullanmak ve korumak, işyerlerinde bulunan araç, gereç ve her türlü ekipmanı kurallara uygun kullanmak, işyerlerinde ciddi ve yakın bir tehlike gördüklerinde işverene veya temsilcilere haber vermek ve işverenle iş birliği yapmakla yükümlü kılınmıştır.

Tez çalışması kapsamında mobilya fabrikalarında çalışanlara yönelik yapılan anket uygulaması ile işyerlerinde güvenlik iklimi oluşumu ve İSG'nin farkındalığı ölçülmeye çalışılmıştır.

Ülkemizde İSG uygulamaları işletmelerin büyüklüğü ve kurumsallığına bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Uygulanan yasa aynı olsa da işletmenin büyüklüğü arttıkça uygulanan İSG önlemleri de artmaktadır. Bu durum işletmelerin bütçeleri ile ilgili olabilirken devlet denetlemeleri ve yaptırımlarında yetersiz olduğunu göstermektedir.

Yapılan araştırmaya göre mobilya fabrikalarında istihdam edilen kişilerin çoğunluğu lise dengi okullardan mezun kişilerden oluşmaktadır mesleki yeterlilik kanunu gereğince işyerinin tehlike sınıfına göre mesleki yeterlilik belgesi şartı aranması zorunluluğunun getirilmesi ile tüm çalışanların yaptığı işe özgün eğitilmiş kişiler olması hedeflenmiştir. Bu düzenleme ile yapılan işin standartlaşması ve yaşanabilecek iş kazalarının önüne geçilmesi hedeflense de henüz olumlu yönde bir ilerleme olmamıştır.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerde iş programları ne kadar yoğun olsa da önceliğin güvenlik kurallarına verildiğini göstermektedir bu durum sektörel anlamda sevindirici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaya göre yönetimin, çalışanların güvenliklerini etkileyecek kararlara katılım göstermelerini teşvik ettiği ve yüksek oranda katılım gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Bu sonuç çalışanların güvenlik konusunda aktif katılım sağladığını gösterdiği gibi güvenlik iklimi oluşumuna da olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Yöneticiler çalışanların aktif katılımını sağlamak için teşvik edici uygulamalar geliştirmeli ve çalışanların fikirlerini önemsemelidir. Böylelikle çalışanlar iş sağlığı ve güvenliğinin önemini farkına varmış olacaklardır.

Çalışanlara iyi bir güvenlik temsilcisinin kazaları önlemede ki rolü sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğunun bu konuda güvenlik temsilcilerinin önemli bir rolü olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. 6331 sayılı kanun gereğince işyerlerinde görevlendirilmesi zorunlu olan çalışan temsilcilerinin önemli roller üstlendiği çalışanların bu konuda bilgilendirildiğinde ise işyerlerinde ki riskli durumlar ve kazaların önlenmesi konusunda çalışan temsilcilerinin rolüne inandıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunun

üzerine işletmelerde seçilen çalışan temsilcilerinin eğitilmesi ve aktif rol alması ile çalışanların görüş ve önerilerinin alınması sağlanarak güvenlik kültürü oluşumu desteklenebilir.

Çalışanlar günlük iş hayatlarında yaşadıkları küçük kazaları yapılan işin bir parçası olarak gördüklerini bunun gibi durumlarla çok sık karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. İSG açısından bu olumsuz durumun önüne geçilmesi için işletmelerde teşvik edici uygulamalar yapılabilir. Yaşanan her olay ciddiye alınarak önlem alınması konusunda çaba sarf edilirse alınacak önlemlerle yaşanan küçük kazaların da önüne geçilmesi sağlanabilir.

Çalışanların büyük çoğunluğu işyerlerinde ki riskleri kaçınılmaz olarak kabul ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu durum sektörel olarak düşünüldüğünde işletmelerde henüz güvenlik kültürünün oluşmadığını göstermektedir. Çalışanlara çalışma ortamında ki riskler ve önlemler konusunda bilgilendirmeler yapılarak tehlike ve risk kavramları öğretilmeli yapacakları her işte işe başlamadan önce tehlikelerin analiz edilmesi konusunda farkındalık oluşturulması sağlanırsa olası iş kazalarının da önlenmesi sağlanabilir.

Çalışanların çoğunluğu yönetimin yaptırım korkusu nedeniyle yaşanan kıl payı (ramak kala) olayların bildirimini yapmaktan çekindiğini ifade etmişlerdir. Bu durum yaşanacak olası iş kazalarının önlenmesinde önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşanan kıl payı olayların bildirimini yapılması ve konu hakkında önlem alınmasının sağlanması iş kazalarının önlenmesi açısından büyük öneme sahiptir. Bu tür ramak kala olayların daha detaylı takibi yapılarak önlem alınması sağlanırsa olası iş kazaları da önlenir.

Çalışanların büyük çoğunluğu yaptıkları işin korkaklara uygun olmadığını beyan etmişlerdir. Bu sonuca göre sektörel anlamda işyerlerinde çalışanların riskli durumlarla karşılaştıklarını kabul ettikleri söylenebilir ve bu sektörde çalışmanın cesaret gerektirdiği görüşünde olmaları işletmelerde güvenlik ikliminin oluşmasına engel teşkil edebilir. Ayrıca sektöre yeni giren çalışanlarında, çalışma arkadaşlarından etkilenerek yaptıkları işte cesaret göstergesi oluşturacak şekilde kişisel koruyucu donanım kullanmama ve gerekli güvenlik tedbirlerini almadan çalışma gibi cesaret gösterişleri nedeniyle iş kazası geçirebilirler.

Çalışanlar vermiş olduğu cevaplarda çalışma arkadaşlarının güvenliğine dikkat etme konusunda net fikir beyan etmemişlerdir ve bu çelişkili durum çalışanların iş güvenliği farkındalığını oluşturmada olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda çalışanların farkındalığının artırılması sağlanarak işletmelerde güvenlik kültürü ve ikliminin oluşturulması sağlanabilir.

Çalışanların büyük çoğunluğu yönetimin işe yarayan güvenlik programları oluşturmak konusunda çaba sarf ettiği görüşündedirler. Bu durum işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği konusunda çalışmalar yapıldığının bir göstergesi olup güvenlik ikliminin oluşmasının bir parçası olarak kabul edilebilir. Bu tür güvenlik uygulamalarında çalışanlarında görüş ve önerilerinin alınması sağlanarak güvenlik bağlılığı artırılabilir.

Çalışanlar işyerlerinde uygulanan güvenlik çemberinin/değerlendirmesinin ciddi tehlikeleri ortaya çıkarmasını sağladığını düşünürken, diğer bir soruda işyerlerinde uygulanan güvenlik çemberinin/değerlendirmesinin güvenlik üzerine hiçbir etkisinin olmadığını ifade etmişlerdir. Bu çelişkili durum bize işyerlerinde yapılan iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının içeriğinin çalışanlara tam olarak aktarılmadığını göstermektedir. Güvenlik çemberi değerlendirmesinde çalışanların görüş ve önerilerinin de alınması sağlanarak tüm çalışanlara yapılan çalışmanın aktarılması sağlanırsa yapılan uygulama hedefine ulaşacaktır.

Çalışmanın sonucuna göre yönetim çalışan herkese güvenlik ile ilgili gerekli konularda eğitim ve bilgilendirme yapılmasını sağlamaktadır sonucuna varılmıştır ki 6331 sayılı İSGK'nu gereğince zorunluluk olan bu duruma uyulduğunu göstermektedir.

İşyerlerinde üretim hedeflerinin çalışanlar üzerinde oluşturduğu baskı sonucu çalışanların güvenliği önemsemeyen çalışmayı tercih etmesi birçok iş kazasının yaşanmasına neden olabileceği gibi güvenlik kültürünün de oluşmasına engel olmaktadır. Değerlendirme sonucu elde edilen bu veriler işyerlerinde güvenlik öncelikli çalışmanın çalışanlar tarafından kabul edildiği ve uygulanmasının sağlandığını göstermektedir. Bu uygulama sektör için önemli bir gelişme olarak kabul edilmelidir. Bu çalışma yönteminin desteklenmesi ile güvenlik ikliminin oluşması sağlanarak iş kazaları ve meslek hastalıklarının meydana gelmesi engellenebilir.

5.2 Öneriler

Çalışma sonucunda elde edilen veriler ve sonuçları değerlendirildiğinde aşağıdaki öneriler yapılabilir;

- Ankete katılan çalışanların yaptıkları öneriler ve yazdıkları yorumlar incelendiğinde işletmelerde uygulanan iş güvenliği uygulamalarının çalışanlar tarafından göstermelik olarak uygulandığı aslında işveren için zorunluluk olması ve bu zorunluluğun sadece yerine getiriliyor olması çalışanlarca kendilerini değersiz hissetmelerine neden olmaktadır. İşyerlerinde uygulanan iş güvenliği uygulamalarının çalışan odaklı ve daha gerçekçi uygulanması sağlanarak çalışanların katılımı artırılarak hem bilinç düzeyi artırılabilir hem de iş güvenliğine duyulan güven artırılmış olacaktır.
- Çalışanlara işletmelerde karşılaşılabileceği riskler konusunda eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Karşılaşılabilecek herhangi bir teknik aksaklık veya riskli durumların bildirilmesi sağlanarak derhal önlem alınması talep edilmeli, riskli durumların kabul edilmemesi sağlanarak tehlikeli hareketlerin önüne geçilmesi hedeflenmelidir.
- Çalışanlar iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uygun çalışmalı ve karşılaştıkları kıl payı (ramak kala) olayları ve tehlikeli durumların bildirimini yapılması sağlanmalı bunun için işletmelerde ramak kala kutuları kurularak periyodik olarak takip edilmesi sağlanabilir ve alınan önlemler çalışanlara duyurularak çalışanlara değerli olduğu hissi verilerek güvenlik iklimi oluşumu desteklenebilir.
- İşletmelerde, çalışanların birbirlerinin güvenliğini sağlama konusunda farkındalığı artırıcı uygulamalar başlatılarak, olası uygunsuzluklara karşı çalışanların birbirlerini uymaları ve kayıtsız kalınmamaları sağlanarak güvenlik iklimi oluşturulmasına katkı sağlanabilir. Hataya tepkisiz kalmayan kişiler ödüllendirilerek uygulamanın yaygınlaşması sağlanabilir ve daha hızlı sonuçlar elde edilebilir.
- İşyerlerinde güvenlik ikliminin oluşmasını teşvik etmek için iyi uygulamalar ödüllendirilerek personellerin de katılımını artırıcı uygulamalar yapılabilir.

- İşyerlerinde üretim hedeflerinin yanında güvenlik ile ilgili hedeflerde konularak çalışanları teşvik edici ödüllendirmeler yapılması ile güvenlik iklimi oluşumu sağlanabilir.
- İşyerlerinde karşı karşıya kalınabilecek acil durumlar içinde hazırlıklı olmak adına acil durum eylem planları hazırlanmalı. Plan içerisinde yer alan acil durum müdahale ekipleri Yangınla Mücadele, Arama Kurtarma Tahliye, Koruma ve İlk Yardım ekipleri işletmelerin kişi sayısına uygun olarak oluşturulmalıdır. Ekipte yer alan kişilere görev, yetki ve sorumlulukları konusunda uzman kişiler tarafından sertifikalı eğitimler aldırılarak kişilerin yetkinliği sağlanmalıdır. Yönetmelik gereği yapılması zorunlu kılınan acil durum tatbikatları yanında iş kazası vb. özel durumlar için de profesyonel destek alınarak tatbikatlar yapılması sağlanırsa personellerin olası kaza durumlarına her an hazır bulunmaları sağlanabilir.
- İşletmelerde çalışanların sağlığını korumak için iş hijyeni (ortam ölçümleri) ölçümleri yapılmalı, fiziki risklerin yanında karşı karşıya kalınabilecek diğer ortam tehlikelerinin de analiz edilmesi sağlanmalıdır. Elde edilen somut veriler ilgili yönetmeliklerin sınır değerleri ile karşılaştırılarak önlem alınması sağlanmalıdır.
- Aynı sektörde faaliyet gösteren firmalar arasında iş sağlığı ve güvenliği açısından bir rekabet ortamı oluşturularak kaza sayısının en az olduğu işletmeler ödüllendirilerek teşvik edilme yoluna gidilebilir.
- Araştırmada kullanılan anketin daha büyük çaplı uygulanması sağlanarak mobilya sektöründe faaliyet gösteren işletmeler için iş sağlığı ve güvenliği kültürünü oluşturacak önlemlerin alınması adına ülke çapında çalışmalar yapılarak yaygınlaştırılabilir.

Sonuç olarak bu araştırmanın amacını oluşturan insan ve insan sağlığının korunması, tüm kanun yasa ve yaptırımlardan daha önemlidir. Bunun için “ ÜRETİMDEN ÖNCE İŞ GÜVENLİĞİ” gelmelidir.

KAYNAKLAR

- Akkaya, G. (2007). Avrupa Birliği ve Türk Mevzuatı Açısından Sağlık Kuruluşlarında İş Sağlığı, İş Güvenliği, Meslek Hastalıkları ve Bir Araştırma, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul 18 s.
- Alkış, H. ve Taşpınar, Y. (2012). İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde yeni yaklaşımlar, demir elik sektörü çalışanlarının işçi sağlığı ve iş güvenliği algısı: Konya rneği, *IİSS12 Uluslararası Demir elik Sempozyumu Bildirileri*, Karabük, s. 1190-1196.
- Clarke S. (2006). The relationship between safety climate and safety performance: a meta-analytic review, *Journal of Occupational Health Psychology*, 11 (4):315- 327.
- Coşkun, B. (2007). Türkiye’ de İşçi ve İşverenlerin, İş Sağlığı ve Güvenliği Açısından Görev ve Sorumlulukları, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, 91 s.
- Çakar, A, E. (2014). İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde günümüz gelişmelerinde çok yönlü bir bakış, *Mühendis ve Makine Dergisi*, C.55, s.655, Ankara.
- ÇSGB (2017). Mobilya Sektörü İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi Rehberi, İş Sağlığı ve Güvenliği İyileştirme Projesi, Ankara.
- Dedobbeleer, N. ve Beland, F. (1991). A safety climate measure for construction sites, *Journal of Safety Research*, 22 (2): 97-103.
- Dursun, S. (2012). *İş Güvenliği Kültürü, Kavram, Modeller, Uygulama*. 1.basım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.ř., İstanbul, 169 s.
- Gençler, A. (2007). İş sağlığı ve güvenliği alanında Ülkemizde bulunan dzenlemelerden doğan yükümlülükler. *İş Sağlığı ve Gvenliği Dergisi*, 35 (7): 18-29.
- Griffin, M. A. ve Neal, A. (2000). Perceptions of safety at work: a framework for linking safety climate to safety performance, knowledge and motivation. *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(3): 347-358.
- Guldenmund, F. W. (2000). The nature of safety culture: a review of theory and research. *Safety Science*, 34(13): 221-234.
- Gzel, A., Okur A. R. ve Caniklioğlu, N. (2012). *Sosyal Güvenlik Hukuku*. 14. Basım, Beta Basım Yayım Dağıtım A.ř., İstanbul, 1035 s.
- Gyekye, S. ve Salminen, S. (2010). Organizational safety climate and work experience. *International Journal of Occupational Safety and Ergonomics*, 16 (4): 431-489.
- Hatipoğlu, . (2006). İş Sağlığı ve Güvenliğinin Mevcut Durumu ve Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 13 s.

- Hofmann, D. A. ve Stetzer, A. (1998). The role of safety climate and communication in accident interpretation: implications for learning from negative events, *Academy of Management Journal*, 41(6): 644-657.
- İSGÜM (2018). Ağaç Ürünleri İmalatı Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi, İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma Projesi, Ankara.
- İşler, M. C. (2013). İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri ile Güvenlik Kültürünün İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Önlenmesindeki Etkisi, ÇSGB, 61 s.
- Kalaycıoğlu, H. (2015). Mobilya sektöründe iş güvenliği riskleri ve önlemler. *Selçuk-Teknik Dergisi*, 14(2), 974-987.
- Kalkış, İ. (2013). İş sağlığı ve güvenliğinde yeni dönem: 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu (İSGK), *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 15 (1): 17-41.
- Kurtuluş, K. (2004). *Pazarlama Araştırmaları*. 8. Basım, Literatür Yayınları, İstanbul, 851 s.
- Melemez K. ve Tunay, M. (2012). Ormancılık üretim işlerinde orman işçilerinin sağlık muayenelerine ilişkin örnek olay incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* 14(21): 37-46.
- OAİB (2016). Mobilya sektör raporu, Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Ankara.
- OAİB (2017). Mobilya sektör raporu, Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Ankara.
- Orhan, M. (2007), İş Sağlığı ve Güvenliği Sisteminde İşveren Yükümlülükleri, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İstanbul, 142 s.
- Resmî Gazete, 25 Nisan 2013 Perşembe, Sayı: 28628 İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği, Ankara.
- Sadullah, Ö., ve Kanten, S. (2009). A research on the effect of organizational safety climate upon the safe behaviors, *Ege Academic Review*, 9(3): 923-932.
- Tiryaki, D. (2011), İş Sağlığı ve Güvenliğindeki Gelişmeler: Altınova Tersaneleri Çalışanlarının Farkındalıklarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yalova, 119 s.
- Türker, O., ve Lajunen, T. (2003). Güvenlik kültürü ve iklimi: Başkent Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Eleştirel - Yaratıcı Düşünme ve Davranış Araştırmaları Laboratuvarı, *Pivolka Dergisi*, 10: 3-4.
- URL-1 (2019). <http://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/lang--tr/index.htm> (22 Nisan 2019).

- URL-2 (2019). <http://www.who.int/about/en/> (22 Nisan 2019).
- URL-3 (2019). <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/publikationer/spoergeskemaer/nosacq-50/how-to-use-nosacq-50/nosacq-50-results---short-report> (22 Nisan 2019).
- URL-4 (2019). <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/publikationer/spoergeskemaer/nosacq-50/how-to-use-nosacq-50/analysing-nosacq-50-data> (22 Nisan 2019).
- URL-5 (2019). <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/publikationer/spoergeskemaer/nosacq-50/how-to-use-nosacq-50/interpreting-nosacq-50-results> (22 Nisan 2019).
- URL-6 (2019). http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari (30 Mayıs 2019).
- URL-7 (2019). <http://www.pdrhr.com.tr/positivesafetyculture/page/safety-portal--hseplus-2/> (30 Mayıs 2019).
- URL-8 (2019). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/11/20101127-3.htm> (30 Mayıs 2019).
- Uslu, V. (2014). İşletmelerde İş Güvenliği Performansı Ve İş Güvenliği Kültürü Algılamaları Arasındaki İlişki: Eskişehir İli Metal Sektöründe Bir Araştırma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Eskişehir, 112 s.
- Ütük B, O. (2013). İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Değerlendirmesi: Sağlık Çalışanlarına Yönelik Alan Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Yalova, 108 s.
- Vayısoğlu Z, A. (2008). İnsan Kaynakları Açısından İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tedbirleri ve Konuyla İlgili Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İstanbul, 190 s.
- Yücebilgiç, H. (2007). A Proposed Model Of Safety Climate: Contributing Factors And Consequences, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü, Ankara, 126 s.
- Zohar, D. (1980). Safety climate in industrial organizations: theoretical and applied implications, *Journal of Applied Psychology*, 65: 96-102.
- Zohar, D. ve Luria, G. (2005). A multilevel model of safety climate: cross-level relationships between organization and group-level climates, *Journal of Applied Psychology*, 90(4): 616-628.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Murat Kahveci
Doğum Yeri ve Tarihi : Zonguldak/15.06.1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü (2012)
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı, Orman Makinaları ve İşletme
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyet/Yayımlar : Yıldız, Ç., Kahveci, M., Can, A., İmren, E., (2018). İş kazalarını önlemede güvenlik kültürünün önemi. 2. *Uluslararası Bilimsel ve Mesleki Çalışmalar Kongresi*, Nevşehir Ürgüp, s. 360-367

İş Deneyimi

Stajlar : Kastamonu Entegre Fabrikası (Gebze), Oyka Çaycuma Kağıt Fabrikası, Çanakçılar Mobilya Fabrikası
Projeler ve Kurs Belgeleri : İş Güvenliği Uzmanlığı Belgesi
Çalıştığı Kurumlar : Tez Medikal OSGB- İş Güvenliği Uzmanı (2013-)

İletişim

E-Posta Adresi : kahvecikahveci67@gmail.com

Tarih : 01/08/2019 (Tez Savunma Tarihi)